

ABONAMENTUL:

Un an . . . 28— Cor.
 jumătate an 14—
 3 luni . . . 7—
 o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Un an . . . 40— franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Lib.
 deschis co țâ șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

„Christifideles graeci...”

Blaș, 16 Iulie.

În foaia vaticanului s'a publicat o nouă bulă papală. Sfântul părinte din cetatea eternă a ținut de prielnic bisericii sale și potrivit legăturilor făcute de înaintașii săi să emită această bulă, care înseamnă pentru noi încercarea cea mai dureroasă din câte am îndurat când am părăsit vechea lege ca să ne unim cu Roma, nădejdea noastră.

Roma, bătrâna Romă, cătră care s'au încredințat încrezătoare privirile bătrânilor, dela care i-am moștenit dragostea, ea, idolul părinților noștri ne-a răsplătit cu cupa plină de dragostea noastră, ne-a răsplătit din belșug pentru că am simțit-o totdeauna, că suntem răpiți în credință de ceilalți frați ai noștri. Iată acum gustăm roadele dulci ale neștiinței statornicii cătră ea! Ne-a primit odinor cu brațele deschise, ca acum să se lăpăde de noi. Ne-a chemat cu cuvinte dulci la pieptul ei ca azi să ne lovească în față, ne-a primit ca pe fiii rătațiți întorși din pustie, ca azi să ne vândă călăului nostru. Infăptuitorului unirei i-a dat garanții, a primit condițiile puse de el, a făgăduit să le respecte cu sfințenie, ca azi să le calce în picioare de dragul planului diavolesc al episcopilor unguri.

Dată odată lovitură din partea Romei, ea a putut primi ușor întărirea bătrânului împărat, care nu-și aduce aminte de „credincioșii săi Români”, cari și-au prădat pentru el sângele pe toate hotarele dușmane, decât atunci, când este să pue pecetea împărătească pe vre-o lovitură ce o îndreaptă împotriva

noastră neamul dușman. Dela el nu am mai îndrăznit să sperăm ajutor.

Nu am putut niciodată crede, că scaunul papal, care este să fie întru chiparea moralității în toate lucrurile, să comită un act de o așa revoltătoare imoralitate. Nu am putut crede, că intrigile episcopilor șovini unguri să poată duce scaunul papal până acolo, încât să recunoască prin acest fapt al său, că neamurile se pot înșela, că jurământul și vorba dată numai până atunci e sfântă, până când ți-e plăcut să o ții, că neamurile unite sub schiptrul papal se pot vinde, se pot nimici pe lângă apostolica binecuvântare a păstorului bun.

În anele suferințelor noastre s'a mai adaus o pagină neagră, iar papa Piu al zecelea prin bula sa recentă a intrat în șirul figurilor triste, cari au tins la nimicirea neamului nostru: a intrat în șirul marilor dușmani ai neamului românesc.

Dar lupta nu este sfârșită. Lupta trebuie să înceapă de acum!

Dacă scaunul papal a putut să comită într'un moment de inconștientă păcătoasă această crimă, nouă nu ni este iertat să ne plecăm capul nelegiurii.

Vlădicii noștri, cari sunt în capul bisericii noastre încercate atât de greu, stau în fruntea ei ca să o apere. Aceasta li-e datoria și rostul lor. Sunt răspunzători neamului acestuia răstignit de atâtea ori, de pierderea fiecărui suflet din turma lor. Ei trebuie să-și pună în joc existența, viața pentru retractarea bulei ucigașe. În calea lor nu este iertat să le steie nimic, iar de le va sta trebuie să înlăture piedeca, ori care care ar fi cea. Ar comite

păcat de moarte dacă s'ar lăsa oprți de formalități și considerațiuni străine de această țință. Trebuie să găsească mijloacele să vindece rana primită. Dacă pașii ce îi vor face le va costa cărja arhierescă vor primi în schimb binecuvântarea milioanelor de Români; chiar cu viața de ar plăti împlinirea datoriei lor, vor fi răsplătiți prin dragostea acestui neam osândit la o veșnică Golgotă.

Ce preț ar mai putea avea pentru ei cărja păstorească înroșită de sângele oilor lăsate pradă lupilor? Ce preț ar mai putea avea viața lor de care se leagă cea mai grea lovitură ce ni-s'a dat vre-odată?

Preoții își vor întreba conștiința, care le va spune, că ei sunt slujitorii lui Dumnezeu și nu ai intrigilor omenești, ei sunt paznicii cetății noastre și nu iscoadele dușmanului — și le va fi ușor să-și îndrepte faptele.

Credincioșii au să considere bula papei de nelegală. Nu au datoria să i-se supună. Un om moral, un om al credinței creștinești al adevărului, nu se poate supune nelegiurii chiar scaunul papal să fi fost acela care a făcut-o. Preoților au să le ceară limba lor strămoșească, legea lor. De nu vor ținea sfânta slujbă dumnezeiască așa cum poruncește legea noastră românească, să le închidă biserica, că nu e biserica lui Cristos casa în care slujește un popă rătațit, care de dragul unui blid de linte își vinde turma, ascultând porunci nelegiuite. Dacă vor fi lipsiți de bucuriile sfinte ale liturghiei românești, adune-se într'o umilită casă țărănească și roage-se Domnului, care mai multă mângăere dă celui ce se roagă în pustie decât fariseului, care

Din literaturi străine.

În țară străină.

Schiță de Cehov.

Trad. de Ilie Marin.

Duminecă după prânz. Moșierul Camicev stă acasă, în sufragerie, la masa plină de mâncări și dejunează. Mai la parte la mâncare Monsieur Chambellan, un francez bătrîn, curățel, ras de-i strălucește pielea. Acest Chambellan a fost odinioară profesor de casă la Camicev și a învățat pe copiii acestuia să pronunțe corect, să aibă maniere bune și să danseze; mai apoi, după ce au crescut fiii lui Camicev și au ajuns sublocotenenți, a rămas Chambellan în casă ca un fel de domn de societate. Datorințele fostului profesor de casă nu sunt prea multilaterale. Are să se îmbrace cum se cade, să miroase a parfum, să asculte ileacurile lui Camicev, să mănânce, să bea, să doarmă, — alceva nimic, la adecă. Pentru asta primește mănăcarea, o odaie și o leafă, care nu este fixată mai de-aproape.

Camicev mănâncă și vorbește, ca de obicei, verzi și uscate.

— „Tiii! Păcatele mele!”, strigă el și-și șterge lacrimile, cari i-au venit în ochi după ce a înghițit o bucată de șuncă, unsă din greu cu mușdar. „Păăă! Tăria asta-ți merge în toate oasele! Cu mușdarul franțuzesc al dumitale nu

ți se întâmplă așa ceva, poți să măneci o vadră întreagă!”

— „Unora le place mușdarul franțuzesc, altora cel rusesc” răspunse, modest, Chambellan,

— „Mușdarul franțuzesc nu-l are nimenea la stomah, numai franțuzii! Unui franțuz îi poți da ce vrei; o să ți se îndoape cu de toate: cu broaste, cu cloțani, cu molii... brrr! Dtale, de pildă, nu-ți place șunca asta, fiindcă-i rusească; da dacă ți-aș da stielă prăjită și ți-aș spune că e franțuzească, ai mănca-o și te-ai topi de plăcere... După părerea dtale e grețos tot ce e din Rusia”.

— „Asta n'am spus-o”.

— „Tot ce vine din Rusia e grețos și tot ce este din Franța — oh, c'est très joli! După părerea Dtale nu e țară mai bună decât Franța; după părerea mea însă... ei, adicătelea ce e Franța asta, la dreptul vorbind? Un petec de pământ! Întreagă Franța Dtale o poți străbate într'o singură zi; da la noi, de-a ieși cineva din casă să plece la drum, n'are să vadă capătul drumului! Te duci și te tot duci...”

— „Da, domnule, Rusia e o țară grozav de mare”.

— „Așa-i!... După Dta nu există, în general, oameni mai minunați decât franțuzii. Un popor cult, deștept! Civilizația! Să spunem că-i așa: toți franțuzii sunt culți și se știu purta... Asta-i drept. Un franțuz n'are să-și permită niciodată o mojiție: aduce la timp un scaun unei doamne, nu mănâncă cu furculița când se servesc racii,

nu scuipă pe jos; da... tot n'are el îndemânarea, care trebe! N'are îndemânarea, așa ceva. Nu pot să-ți explic limpede ce vreau să zic; da, cum să-ți spun, îi lipsește franțuzului cevașilea” (vorbitoarul face morișcă cu degetele prin aer), „cevașilea... ce nu se poate defini. Imi aduc aminte că am cerit undeva, că toți sunt stăpâni pe o cumintenie câștigată, câștigată din cărți, dar că noi avem o cumintenie înăscută. Dacă îl înveți pe un rus științele, apoi nu se poate măsura nici unu' din profesorii voștri cu el”.

— „Poate”... răspunse Chambellan, stăpânindu-se.

— „Nu, nu poate, ci de sigur! N'are să taie la fețe cineva când spun lucrurile astea; eu spun adevărul! Deșteptăciunea rusească este o deșteptăciune inventatoare! Numai, firește, încă n'are terenul liber; și să o dea pe marele, nu se pricepe rusu'. El inventează ceva și o strică din nou, sau o dă copilașilor să se joace; da' dacă inventează unu' din franțuzii Dvoastră o nimica-toată, o trâmbită în toată lumea. Mai deunăzi a făcut birjarul meu Iona un om din lemn; dacă tragi figura de o sfiorică, face ceva necuviincios. Da' Iona nu se umflă în pene pentru așa ceva. Peste tot... nu pot să-i sufăr pe franțuzii ăștia! Nu vorbesc de Dta, numai în general... Un popor imoral! Pe dinafară arată a oameni, de altfel însă trăiesc întocmai ca și câinii... Să luăm, de pildă, căsnicia. Dacă s'a însurat cineva la noi, apoi ține cu credință la nevastă-sa, fără să-i mai umble gândul pe alte meleaguri; la Dvoastră

își sfarmă pieptul după felul cum i-au poruncit cei mari ai lumii acesteia.

Iar Roma, dacă nu-și va repara în curând greșala, va compromite pe veacuri lungi în Orient ideea catolicismului și va găsi că neamul nostru e mai unitar decât să lase să treacă nerăsplătită o lovitură adusă unei părți din el. Catolicismul din România va avea să mulțumească scaunului papal evenimentele ce au să urmeze.

„Gross-Österreich” despre episcopia maghiară. În numărul său de Dumineca trecută, cunoscutul ziar de propagandă altruistă „Gross-Oesterreich” publică comunicatul despre înființarea noii episcopii gr. cat. în Ungaria și remarcă tendința de maghiarizare cărei se meneste această episcopie. O dovadă despre tendința politică meschină a episcopiei, „Gr. Oester.” o găsește foarte clară în împrejuraarea că din cei doi bărbați de stat, cari vor să traducă în faptă episcopia *catolică*, unul, Tisza este calvin, celalalt, Lukács, armean francmazon. Deviza „Los von Rom!” le va arăta românilor calea pe care vor avea să plece de-acum — spune „Gr. Oester.” — și biserica romano-catolică din Ungaria va afla prea târziu că, încăpută pe mâinile francmazonilor și jidanilor, își sapă singură groapa. La rândul lor rutenii vor urma acciaș cale și sunt, ades semne în timpul din urmă, că în păturile largi ale poporului rutean din Ungaria s'a pornit un adânc proces de fermentație.

Universitatea italiană. După atâtea peripeții și frământări, chestiunea universității italiene în Austria se apropie de realizare. Ultima piedică în calea realizării este — după cum știm — grija ce se pune din partea guvernului austriac în ce privește sediul noii universități. Ziarul „Eco di Litorare” din Goricia anunță acum, că universitatea se va înființa la toamnă și, anume, în Triest. Aceasta ar fi cea mai firească deslegare a chestiunii, după ce Triestul este cel mai mare oraș italian în Austria. Nu știm dacă informația ziarului italian este adevărată, știm însă, că cercurile dela conducerea militară a monarhiei

au avut totdeauna răcoare de orașul Triest, pentru că îl considerau focarul cel mai intens al agitațiilor iredentiste. Câștigând italianii un și mai puternic punct de razem pentru aspirațiile lor, unitatea teritorială a Austriei — cred numitele cercuri — ar fi tot mai serios amenințată.

O amenințare a vicepreședintelui camerei, Beöthy Pál. Valuri de revoltă a stârnit în rândurile opoziției declarația ce a făcut-o vicepreședintele camerei în fața alegătorilor săi din Abád-Szalók, o comună de pe pusta ungurească. E vorba de soarta ce li-o pune în vedere deputaților opoziționiști la caz că vor continua să împiedece munca „salutară” a parlamentului ungar. Una dintre măsurile puse în vedere e proiectul lui Lukács, prin care președintelui camerei i-se dă puterea de a lipsi de mandat pe deputații renitenți ai opoziției turbulente. Dar mai mult. Beöthy amenință că, luând pildă dela alte state, și în Ungaria ar trebui să se introducă cele mai drastice măsuri în contra deputaților cari tulbură mersul normal al ședințelor parlamentare. Intre altele propune întemnițarea astorfel de turburători ai vieții parlamentare.

Opoziția e foc și pară. A uitat poate că nici ea n'a arătat, înainte cu câțiva ani numai, mai multă loialitate față de deputații noștri, atunci când îi spuneau buchile în plină cameră.

O scrisoare deschisă a lui Tisza. Conte Tisza a adresat alegătorilor săi din Arad o scrisoare deschisă, în care încearcă să-și justifice procedura ca președinte al camerei față de opoziție. Arată că o reformă a regulamentului intern al camerei e neapărat trebuincioasă și în urmă își exprimă nădejdea că va găsi și în viitor acelaș sprijin în Arad ca și până acum.

O părere optimistă. Intr'o adunare electorală ținută lângă orașul Laibach, șeful de partid Sustersici, deputat fruntaș în camera austriacă a făcut interesante declarații asupra situației politice, pe cari, dacă nu ni s'ar părea exagerat de optimiste, le-am primi și noi cu dragă inimă. Spune adecă Sustersici că după rezolvirea reformei militare coroana e stăpână absolută în Ungaria până la anul 1917, deoarece până la acest timp coroana nu are nimic trebuință dela parlamentul ungar, pe când din contra acesta și în special majoritatea guvernamentală, partidul muncii, e avizat la sprijinul coroanei. Indatăce majoritatea își pierde creditul ce l are la coroană, partidul muncii atât de puternic astăzi se prăbușește în scurt timp ca o cetate zidită pe ni-

sip. De decenii coroana n'a avut o situație favorabilă față de oligarhia maghiară ca și Conte Tisza de sigur nu s'a gândit la asta, a pus bazele partidului muncii și și mai puțin tunci când a votat reformele militare. El a zut că votând fără amânare reformele militare va cauza greutatea Austriei, în urma căreia Ungaria va ajunge într'o situație preponderantă atât față de Austria cât și față de coroană. Guvernul lui Stürgkh, precum și partidele seriale din parlamentul austriac au recunoscut însă dată la început primejdia aceasta și au primit-o, votând fără amânare reformele militare. Speculația oligarhiei maghiare întemeiată pe biciunea parlamentarismului austriac a căzut. Inscamnă, asta un succes considerabil pentru politica austriacă, punând pe timp îndelung centrul tuturor chestiunilor mai însemnate în Viena.

Dela „Fundatiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”

Epitropia fundatională, întrunită în ședința sa din 15 Iulie a. c. a constatat, respective a hotărât următoarele:

I. A constatat că fundatiunea s'a sprijinit în decursul semestrului prim al anului trecut cu următoarele sume:

1. Interesele donațiunii Dr. I. Mișu	1065
2. Diverse contribuiri dela particulari	231
3. Venite din conferențe publice	1091
4. Donațiuni dela corporațiuni	75
5. O acție de bancă dela un anonim	100
6. Donațiuni dela bănci	3499
7. Diverse interese de depuneri	392
Total cor.	5923

Starea fundatiunii la 30 Iunie a. c. este:

1. Donațiunea Dr. Ioan Mișu	26534
2. Donațiuni diverse	5135
Total cor.	31670

II. A constatat mai departe că din semestrul trecut are să se mai transpună fundatiunii:

1. Venitul conferenței dlui Dr. V. Omșor, Cluj.

însă se întâmplă dracu' mai știe ce. Bărbatu' stă cât e ziua de lungă în cafenea, și femeia își umple casa întreagă cu franțuși, și numai că se slobod cancanurile”.

— „Asta-i un neadevăr!” sare Chambellan în sus, neputându-se să se rețină. „În Franța se ține mult la viața familiară!”

— „Știm noi prea bine cum se ține la ea! Să-ți fie *rușine* să o mai aperi! Trebuie să spui fără de părtinire: *porcii-s porci*, și atât... N'avem decât să fim mulțumitori nemților că i-au bătut... Da zău, pentru asta avem să le mulțumim... Dzeu să le-o răsplătească...”

— „Atunci nu pricep, dle”, îi răspunde francezul, sărind în sus și privindu-l cu ochii înflăcărați, „nu pricep, cum de mă ții pe mine pe aici, dacă urăști așa pe francezi?”

— „Da ce să mă fac cu Dta?”

— „Lasă-mă din slujbă și am să călătoresc în Franța!”

— „Așa-a-a? Și crezi că ai să fi lăsat în Franța? Dta ești un trădător al patriei Dtale! Când e Napoleon un om mare, când e Gambetta, la Dvoastră... Nici dracu' nu se cumintește din voi!”

— „Domnule!” răspunde Chambellan pe franțuzește, mototolind servieta în mâni. „Nici un *dușman* n'ar putea iscodi o mai gravă vătămare de onoare față de sentimentele mele, decât aceea spusă de Dta tocmai acum. Intre noi s'au sfârșit toate!”

Francezul descrie un cerc grandios, ca un actor tragic, aruncă manierat șervetul pe masă și părăsește odaia, într'o ținută plină de demnitate.

După trei ceasuri schimbă servitorimea tacâmurile la masă și servește prânzul. Camicev se așează singur, să mănânce. După păhărelul de rachiu, care obicinuieste să-l trimită drept avangardă prânzului, se răscoală într'insul dorința ferbinte de a vorbi fleacuri. Ar vrea să-și bată gura; dar lipsesc ascultătorii.

— „Ce face Alfons Ludovicovici?” întreabă el pe servitor.

— „Domnul Alfons își pachetează în geamantane”.

— „Ei, da' asta-i mare mângăiere, Doamne iartă-mă!” zice Camicev și se duce în odaia francezului.

Chambellan stă în mijlocul odăii sale, pe podele, și împachetează cu mâinile tremurânde rufăria, sticlutele de parfum, cărțile de rugăciune, cozonacii, cravatele. Intreagă înfățișarea lui cuviincioasă, cufărul, patul și masa, toate arată un deosebit grad de eleganță, potențată, care — nu-i vorba — are ceva femeiesc. Din ochii săi mari, albaștri, curg lacrimi grele pe geamantan.

Camicev stă o clipă, privește și întreabă mai apoi:

— „Unde vrei să te duci?”

Francezul tace.

— „Vrei să pleci?”, urmează Camicev. „Ei, cum poți... Nu vreau să te rețin... Numai una-i ciudat: cum ai să poți pleca *fără* de pasaport? De asta trebuie să mă mir mult! Știi Dta, prea bine că ți-am pierdut pasaportul. Trebuie să l-am vârat între alte hârtii, și nu-l mai găsesc... Și la noi te iau aspru de tot cu pasapoartele. N'ai să faci zece verste, și te-a și înghesat de guler poliția”.

Chambellan ridică capu'n sus și privește neîncrezător la Camicev.

— „Da, firește, ai să vezi Dta! Poliția ți-o teste din față că n'ai pasaport și numai că te înțelege: „Cine ești Dta?” — „Alphonse Chambellan.” — „Asta o știm noi prea bine! N'ai avut bunătatea să te plimbi „cu duba”, ca vagabonzi în Siberia? Nu e prea depărtisor!”

— „Glumești numai?”

— „Da' de ce să glumesc? N'am nici un motiv să glumesc! Una să-ți bagi bine 'n cap! Știi de mai 'nainte: mă rog să fii cruțat de micșă lăiturile Dtale și să nu-mi scrii scrisori! N'ai să-mi mișc nici chiar degetul 'al mic, dacă te-ai transporta cu lanțuri grele la picioare pe dinaintea mea!”

Chambellan sare 'n sus și se plimbă, palid față, cu ochii cășcați mari, prin odaie, încercând să 'n colo.

— „Ce nefericit mă faci!”, strigă el și se prinde de cap, în desperarea sa cea mare.

2. Venitul conferenței dlui Dr. V. Braniște, Caransebeș.

3. Venitul broșurei „Misiunea Episcopilor Adamovici și Bob” de Dr. Ioan Lupăș

După informațiunile primite venitele acestea trec peste suma de sor. 1000.

III. S'a decis ca și în jumătatea a doua a anului acesta să se continue cu stăruință augmentarea fundațiunii prin conferențe, reprezentățiuni etc., în care scop Epitropia se va adresa la diferiți particulari și corporațiuni să ia inițiative de lipsă în scopul numit.

IV. Dl Dr. Valeriu Braniște a fost îndreptat să facă pașii de lipsă ca și sumele adunate odinioară de „Gazeta Transilvaniei” și „Tribuna” pentru ziaristi să fie transpuse la fundațiune. Având în vedere că suma adunată prin „Gazeta Transilvaniei” e o sumă mai mare și cu considerare la meritele fericitului Dr. Aurel Murășanu, suma din chestiune s'a decis să se administreze și augmenteze sub numele acestuia.

V. Având în vedere necesitatea imperioasă ca fundațiunea să ajungă cât mai curând suma de 50.000 cu care să se poată inactiva și având în vedere că de sigur se vor afla și filantropi cari să contribuie și cu sume mai mari în favorul fundațiunii, s'a decis ca sumele donate de cel puțin cor. 5000 să se administreze și augmenteze separat sub numele donatorilor respectivi.

VI. S'a decis să se lucreze un regulament prin care să se normeze modalitățile de ajutorare din fundațiune și s'au rezolvit diverse chestiuni administrative.

Sibiu, la 16 Iulie 1912.

„Doamne! Afurisită fie clipa, în care mi-a venit gându' nenorocit să-mi părăsesc patria!”

— „Na, na, na... am glumit numai puținel cu Dta!”, zice Camicev, într'un ton mai domol. „Da! într'o ureche mai ești! Nu înțelegi nici o glumă! Cu Dta nici nu poate sta omul de vorbă!”

— „Domnule Camicev!”, se tânguie Chambellan, care se simțeste întrucâtva liniștit de tonul lui Camicev. „Stimabile, țî-o jur, că țin la Rusia, că la Dta și la copiii Dtale... Să vă părăsesc mi-ar fi fost tot atât de grozav, ca moartea! Dar fiecare vorbă de a Dtale îmi taie inima!”

— „A! Ciudată ființă mai ești și Dta! Dacă ponegresc pe franțuții, ce trebuie să te simți atins și Dta? Ian spune-mi pe cine nu înjurăm noi? De s'ar simți toți jigniti! Ciudată ființă, zău așa! Ia-ți pildă dela arendașu' meu, Lazăr Isacici... Il iau când așa, când așa, îi zic iudov și cap de știucă; și mi fac din colțul surtucului meu o ureche de porc și-l apuc de zuluși... și el nu se simte, Doamne ferește, atâcat în onoarea lui!”

— „Dar omul ăla are un suflet de sclav! Pentru o copeică lasă să fie târit cum îți place Dtale prin noroaie!”

— „Na, na, na... Ajungă-ți! Vino la masă! Pace și voie bună!”

Chambellan își pudrează obrazul plâns și merge cu Camicev în sufragerie. Pleasa întâi o mânăncă amândoi pe tăcute; după a doua începe aceeași poveste — și astfel nu încetează niciodată suferințele lui Chambellan.

Iarăși chestia însoțirilor la noi.

Am citit articolul dlui Adrian Oțoi, din „Românul” nr. 143, pe de-o parte cu deosebită bucurie, fiindcă vântură din nou această chestie, care pentru noi tot mai rămâne multă vreme nouă; pe de altă parte, cu mare întristare, văzând cum vrea să ne precipite în prăpastia peirei, iar nu a mântuirii economice. Dați-mi voie, vă rog, să scarmăn puținel ideile dnt articolul dsale și apoi să tragem concluziile la urmă.

D-sa începe prin a ridiculiza ideea „Revistei Economice” că la noi nu e pregătit încă terenul pentru înființarea însoțirilor sătești. Cu drept cuvânt, fără doar și poate, acesta trebuie, vrea nu vrea, s'o recunoască și dl Oțoi. Nu înțelegem de loc, de ce unii nu voiesc să înțeleagă sau se fac, că nu înțeleg un lucru atât de elementar. Vă voi da un singur, numai un singur exemplu de nepregătire a acestui teren. Am citit pe vremuri, într'o broșurică despre mișcarea cooperativă la Români din Ungaria, că însoțirile de consum stau aproape exclusiv în legătură cu centrala ungarască a însoțirilor de consum „Hangya” din Budapesta. Vă spun drept, că m'am îngrozit și nu-mi venea să cred ochilor. Dar am recitat și așa seria. Atunci mi-am zis, la ce ne slujesc toate aceste însoțiri de consum, dacă ele atârnă tocmai de dușmanul nostru de moarte? Unde e neataârnarea, autonomia lor, când acesta trebuie neapărat să le fie principiul?

Doar știm cu toții, și cari nu știu să-și însemneze bine, că scopul principal al însoțirilor sătești este:

1. A înlesni sătenilor calea spre a vinde ușor și cu preț bun produsele lor.

2. A procura cu un preț cât se poate mai mic cele trebuincioase pentru trai și uneltele de muncă.

3. A face să propășească industria și comerțul național.

4. A face ca această industrie și comerț să ajungă numai în mâinile Românilor.

Văzând acuma care e scopul însoțirilor sătești și ceace am făcut noi cu ele până acum, vă întreb, dovedește această că terenul pentru înființarea lor a fost pregătită, da oare procedarea noastră de până acum, dovadă de educație cooperativă? Nu, în ruptul capului, că nu! Cu atât mai mult nici concursul pentru 2 burse la școli de dantelărie! Dar mi-te Români din comuna Saiciag, caz mai proaspăt? Dl Oțoi ne spune mai departe: Nu mă pot împăca cu aceea ce scrie Revista Economică, că adică, tot ce ar fi de făcut la noi, ar fi să se pregătească terenul prin ținerea de cursuri, conferințe, cărți potrivite, — ei sunt de părere, că o astfel de pregătire, fiind vorba de împrejurările noastre, ar însemna vorbă 'n pustie, vorbă goală.

Să ne oprim deocamdată aci. Mă rog să ne înțelegem bine, odată pentru totdeauna. A face o cooperativă și a face o bancă pe acții, e o colosală deosebire, e o depărtare ca între cer și pământ.

Văitorul însoțirilor sătești, a zis Müller. — și are foarte multă dreptate, — atârnă de măsura în care popoarele de azi și mai ales păturile muncitoare, vor înainta în înfăptuirea principiului solidarist și în meșteșugul, ca ele să se cârmuiască prin ele înșile în viața economică.

E poporul nostru astăzi pregătit să înfăptuiască acest principiu solidarist, poate el să se călăuzească prin el însuși? Dacă dl Oțoi, e de bunăcredință, ceea ce ne place să credem atunci va trebui să recunoască împreună cu noi, că nu! I-a vorbit cineva până azi de acest principiu solidarist, în economia cooperativă, l'a învățat să se îndrumeze prin el însuși? Nu!

Iată de ce, trebuie făcută educația cooperativă, mai întâi și mai întâi.

O dovadă și mai isbitoare, e o convingere personală a mea. Am ținut anul trecut o conferință la Vrâniș despre Foloasele cooperative-

lor. Mai târziu mi-s'a spus că-i foarte bun așa ceva, dar e greu să se facă așa ceva la ei, căci e pizmă, lăcomie și prea mare iubire de sine între ei și astea toate mi-au spus sătenii nu cărturarii lor. Ba unii spuneau că cu toate că e bun lucrul ei totuși n'au să facă așa ceva. Pof-tim de fă cu astfel de vederi și cu așa spirit social, însoțiri sătești! Iată de ce am spus, o spun și nu voi înceta s'o spun tot mereu, că educație și iar educație și numai educație în spiritul nou cooperativ — spirit creștinesc, fiindcă e iubitor de aproapele și gata la orice ajutor cu schimbul, ne trebuie înainte de toate.

Trec peste întrebarea că: Oare cine și în câtă vreme a pregătit terenul înainte de înființarea celor dintâi bănci ale noastre?, căci dupăcum am spus, nu poate fi nici o asemănare între o bancă cooperativă și alta capitalistă, cea dintâi având scop moralizator, aceastăaltă ținând numai câștigul.

Unde trebuie să mă opresc este când tot dl Oțoi, încearcă să ne amăgească cu vorbe, că adică e nevoie de vreme, iar nu de atâta pregătire de teren. Se întreabă: Cine să voiască? și tot d-lui, răspunde: Acci, cari sunt în imediată apropiere a poporului: preoții, învățătorii, protopopii, proprietarii etc. în bunăînțelegere și cu statul altor fruntași de ai noștri.

Că în cazuri de cooperative nu e de ajuns numai voința, să vă dau tot o pildă vie, clasică din România. Și ca să nu se zică, că născocesc ceea ce voi spune, îi invit pe cei neincrezători să citească Curierul băncilor populare și acolo vor găsi un apel: Cătră conducătorii cooperăției dela sate. Mai întâi așa spune apelul, mișcarea aceasta, nu e destul de bine așezată pe temelii principiilor cooperăției. Goana după dividende e încă o meteahnă. Consumatorul nu e încă centrul în jurul căruia totul să se învârtă. Solidaritatea nu a cuprins încă întreaga atmosferă a tovarășiiilor. Mijlocitorul, trîntorul cel cu mai puțin drept la viață, nu e încă pe deplin desființat. Organizarea producției prin consumație, nu a început încă, așa cum ar trebui să se practice. Producătorul și consumatorul cooperativ, sunt încă vrăjmași. Ba ce e mai trist, chiar tovarășiiile între ele, uneori se concurează, se dușmănesc.

Mă mulțănesc cu arătarea acestor observări generale, deși în acel apel mai urmează apoi un șir întreg de observări în amănunte, căci ne ajunge să dovedim că în România, unde statul dă tot sprijinul mișcării cooperative, unde ține o armată întregă de funcționari, cari să administreze, să supravegheze dela Centru toată mișcarea, totuși atâtea neajunsuri după atâți ani de zile. Și de ce toate acestea? Fiindcă poporul n'are încă educație cooperativă!

Și când avem atâtea pilde vii la alții și putem învăța din dureroasa lor experiență, de ce să nu urmăm noi așa cum trebuie și cum ne arată înaintașii noștri, cu deosebire Germania, patria societăților cooperative, unde ele au fost născocite și unde au propășit repede, când ea însași are școli de educație cooperativă.

De altfel e lucru firesc! Cum pot să zidesc deși am toată voința, o casă mult mai bună, mai ieftină și mai trașnică, dacă n'am cărămizi din cele mai bune, dacă maldărul, tencueala, e proastă, și fundamentul deci slab?

Din punct de vedere economic și social, cooperatismul iniățează o superioritate netăgăduită față de organizația de asăzi. Emanciparea economică prin îndepărtarea mijlocitorilor, înlocuirea concurențelor singuraticilor inși prin solidaritate, împărțirea muncii și conlucrarea armonică a tovarășiiilor, în vederea unui același scop, înfățișată întocmai, sau aproape întocmai ca într'un organism viu, iată tot puncte principale din programul cooperăției. Prin cooperative, cele două fapte opuse, — individualismul și solidarismul, — tind să se întrească tot mai mult reciproc și să se armonizeze în rezultatele lor.

Școala de educație cooperativă, numai ea, ne va lumina mintea, ne va schimba felul de a fi și

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocațională

pentru vară.

Mătăsuri cor. 1'16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsă dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț seăzut de 50%.

de a gândi ca om social, ne va învăța ce avem de făcut și atunci bine înarmați pentru noua organizație economică și socială, ce vrem să ne-o dăm, vom putea pași cu pași siguri sămănând sămânța cea nouă în pământ nou roditor. Căci să se știe bine, un lucru în veci adevărat: La timpuri nouă, fapte nouă, dar mai ales oameni noi!

Sufletul, dragi Români, trebuie să ni-l schimbăm cu totul și asta nu se poate decât prin educație.

Eu îl înțeleg foarte ușor pe dl Oțoi. Dânsul arde de dorul să ne vadă odată organizați după forma cea nouă, dar îl rog să nu uite un lucru, că nu-i bine să forțeze mersul vremii. Toate au cursul lor firesc. Credința te va mântui! Să căutăm să sădăm credința în cooperative și atunci poporul nostru, se va mântui singur prin el însuși!

Traian V. Tăramu.

Scrisoare din București

Congresul învățătorilor din România. — Bucureștii cari se duc. — Bucureștenii cari se duc.

Luna Iunie e sezonul congreselor în România. Șirul lor, tot mai bogat din an în an, îl încheie, se pare, învățătorii, cari, în zilele de 1, 2 și 3 Iulie, au ținut al 9-lea congres al lor, la Roman.

Aceste mari adunări generale ale învățătorilor din România au, între congrese, o însemnatate cu totul deosebită, prin mobilurile, prin preocupările frumoase cari le-au dat naștere și cari le întrețin tot mai bogat, din an în an. În general, se poate afirma că învățătorimea României e acea corporație care în rândul tuturor celorlalte, a adus, în cele din urmă două decenii, cea mai mare jertfă pentru țară. Sunt, poate, între puținii servitori ai țării cari nu și-au făcut numai „datoria”. Învățătorii au făcut apostolat. Și numai faptului că au muncit din insufletire se poate atribui activitatea extraordinară, atât de bogată și atât de rodnică. În școală n'au muncit numai pentru cei mici, ci și pentru cei mari — și nizuinței ce-au avut învățătorii de a pregăti pentru o altă viață și generațiile formate se datoresc cursurile complimentare, de adulți etc.

Și nimenea, nici un ministru nu poate avea mândria să afirme, că el a inițiat, a sfătuit și înfăptuit. Ministru au sprijinit numai, iar învățătorii sunt aceia cari au încercat de toate, au popularizat ideea, și în publicitate și, mai adeseori, în congresele lor au inspirat pe ministrii. Și nu odată parlamentul a avut să desbată proiecte și să voteze legi, cari fuseseră cerute în congresele învățătoresci.

Poate condițiile deosebite în cari, în toate privințele, se găsește țărâtimea au contribuit, în mare măsură, la munca multă și desinteresată a învățătorilor din sate, spre deosebire de învățătorii din orașe, cari se numesc cu numele francez al aceleiaș funcțiuni, institutori. Aceștia din urmă propriu zis n'au o activitate extrascolară.

Și împrejurarea că învățătorii satelor sunt toți fii de săteni a contribuit să dea României apostoli pentru ridicarea țărâtimei.

Programul de muncă al celui de al IX-lea congres din Roman e tot așa de bogat ca și al

celor trecute. El cuprinde următoarele puncte:

1. Rolul educativ al școlii primare rurale.
2. Intreținerea materială a școlilor.
3. Pedepsele învățătorilor.
4. Rolul învățătorilor în mișcarea cooperativă.

În cartea sa „Bucureștii cari se duc” d. H. Stahl ne-a dat pagini foarte interesante despre atâtea colțuri din București, din viața trecută bucureșteană cari ne-au părăsit, ori ne părăsesc.

Bucureștii în adevăr se duc mereu, se duc în fie-care an, în fiecare zi.

În fiecare an se deschid străzi noi, se lărgesc, se aliniază, dar mai vartos se clădește. De când începe a se topi o zăpadă și până când vine cealaltă, în mii de clădiri noi se ridică spinările de cărămidă. Fabricile de cărămizi din marginea orașului abia pot să satisfacă atâtea cerere de material, iar anteprenorii aduc mii de brațe muncitoare de peste hotare. Îți face impresia că o populație de imigrant se așează și vine mereu și că, pentru ea se construiește un oraș din nou; clădiri cari ar mai putea fi folosite 10-20 ani sunt dărâmate spre a nu face rușine capitalei românești.

Și în adevăr, atât de mult s'a clădit de un timp, încât cel ce n'a mai văzut Bucureștii de acum 20 de ani, abia l'ar recunoaște astăzi — iar de acum în 10 ani, fără îndoială, l'ar recunoaște și mai abia...

Și fiind că e vorba de Bucureștii cari se duc, nu putem să uităm pe Bucureștii cari se duc și se înapoiază din nou: pe bucureștenii cari părăsesc capitala pe o lună două. Abia a sosit ziua de 1 Iulie n. grosul bucureștenilor cari se duc a început să dea năvală din oraș, iar tremurile cu lungi șiruri de vagoane să-i ducă și să-i risipească prin toate adăposturile Carpaților, ori la mare. Și cu ei pleacă o parte din viața bucureșteană: la Sinaia, Busteni, Călimănești, Gova, Slănic, Constanța etc.

Bucureștii rămân cu bucureștenii cari... rămân, cu grămezile de cărămidă cari, în fiecare stradă anunță de atâtea-ori pe Bucureștii cari tot vin mereu în fiecare an; rămân cu zilele palide, lipsite de viață, cu nopțile senine și frumoase vuinde de viață — în asteptarea toamnei care readuce pe bucureștenii privilegiați. Cu înapoierea tuturor apoi capitala reintră în făgaș. Cu deschiderea școlilor, cu începerea noului an judecătoresc, cu ridicarea cortinei în teatru, în politică, literatură etc. Bucureștii s'au reintors acasă.

Correspondent.

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Scrisoare din Londra.

Greva lucrătorilor din docuri. — Romanța regală. — Discursul ministrului de externe. — În țara lui Shakespeare.

— 13 Iulie.

Dumineca trecută lucrătorii din docuri au avut în Hyde Park o foarte impunătoare manifestație: cinci muzici și peste treizeci de steaguri. Din cele șase platforme așezate în parc se auziră de astădată cuvinte aprinse, pline de revoltă. Astfel unul dintre conducătorii grevei a declarat următoarele:

„Singurul mijloc ce ne mai rămâne e violența și folosirea puterii fizice de care dispunem, ca să facem pe această alcătuire brută de capital să înțeleagă, că femeile noastre sunt tot atât de sacre pentru noi ca și femeile lor și copiii noștri tot atât de sacri ca și ai lor.”

Această stare de îndârjire a greviștilor se explică prin marea încăpăținare a „stăpânilor” în acest conflict: greva ține de șapte săptămâni șapte săptămâni de sărăcie, de suferință, de primejdie neagră, fără vre-un rezultat. Din pricina grevei regele fu silit a renunța la o vizită ce proiectase cu prilejul inaugurării unui doc nou. Greviștii erau hotărâți să îmbrace străzile în negru și să cânte regelui în tot parcursul marșuri funebre.

Nu-i gazetă englezească, nu-i foaie săptămânală, care să nu fi vorbit de presupusa apropiată logodnă AA. LL. RR. Prințul Boris a Bulgariei și Prințesa Elisabeta a României. Vezi articolele cu titluri care de care mai picante: „Amorezat de o fotografie”, „Magia fotografiilor”, „Eroii fotografiilor”, „Romanța regală”, „Cum vorbesc fotografiile”... Revista „The Sketch” ne spune încă și o anecdotă:

„Iubirea Prințului Bulgariei pentru Prințesa Elisabeta a României nu-i prima romanță pricinuită de o fotografie. Colectia din Castelul Windsor e o dovadă a slăbiciunilor regelui pentru albumuri și fotografii. Când regina Alexandra, fată încă, ședea la Rumpelheim cu niste rudeni, și se zvonise de logodna ei, ele firește o întrebară.

„Il am aci!” zise ea cu un zâmbet, scoțând o fotografie din buzunar.

În ședința de alaltăeri a camerei, ministrul Sir Edward Grey a ținut să lămurească mai multe chestii cu privire la politica externă. Zic: lămurească, în sensul obicinuit al acestui cuvânt. De fapt ministrul de externe, ca și mesagiile regale, nu prea lămuresc chestiile. Sunt câteva „clisee” pe cari ni-le servese totdeauna — cunoscutele garnituri ale discursurilor ministeriale: „Relațiile noastre cu Germania sunt excelente!” Cu Rusia și mai excelente; de n'ar fi fost așa Rusia ar fi luat în stăpânire Persia. Sir Edward Grey se bucură grozav de întâlnirea celor două capete împărătești; în această privință englezii trebuie să se felicite — adecă să se felicite, „când văd Franța ori Rusia venind la o înțelegere cu o altă putere europeană, cum se vede din recenta întâlnire a împăraților Rusiei și Germaniei.”

Apoi despre politica în Mediterana: „Admitem, că trebuie să păstrăm o putere navală îndestulătoare în Mediterana, putere de care să ne putem folosi la orice moment.”

De mult e proiectul a se clădi în Londra un mare teatru, care să poarte numele lui Shakespeare. Pentru a se strânge fonduri s'a deschis de curând o expoziție: Anglia lui Shakespeare. Cât permite spațiul unei expoziții vrea să dea o icoană a orașului de naștere a lui Shakespeare și în genere a Angliei cum a fost pe vremea

„Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

de demult. In parte e reușită. Treci între case vechi, cu firizi și ferestre zăbrelate, cu arcuri în lemn sculptat; ca să ai iluzia timpului de atunci, trebuie să-ți zici mereu: „Sunt în Anglia din 1600, și stăpânește regina Elisabeta! Da, sunt în Anglia din 1600!...” Și mergi înainte pe străzile strâmte — până la un punct, de unde vezi că încep topoganele și „flap-flapurile” și peștera-răsului... Nu, îți zici, astea nu-s din 1600! Inapoi la 1600. Hoinărești iar prin străzile înguste: oameni îmbrăcați în costume vechi îți trec pe dinainte; procesiuni ca de carnaval când și când. Iată și regina Elisabeta! Trece însoțită de toți curtenii, doi paji îi duc trena din urmă, și poporul aplaudă: ura, ura! Și regina surâde în măreția ei. Tare aș vrea să-i spun Elisabetei: „Majestate prea aveți fața vopsită.” Dar iată și teatrul „Globe” unde joacă Shakespeare: o enormă cutie rotundă de chibrituri — fără chibrituri, firește; cu scenă și actori, cari din jumătate în jumătate de oră ies din cutie și cheamă lumea. Shakespeare nu-i; totuși suntem în 1600. Se joacă însă piesele lui Shakespeare. Decât ce caută actrițele pe scenă? Știu că la 1600 nu se pomenesc femeii pe scenă. Rolurile lor se joacă de tineri, și asta durează până la Carol II. Acest rege într'un rând, supărat de întârzierea actorilor pescenă, întreabă de pricină pe director.

„Majestate, să avem iertare, zise omul. Regina încă nu-i rasă!” Și de atunci s'au luat măsuri, ca să nu mai sufere scena de regine cari se rad.

D. Larungu.

Ardealul țară de jale...

Că mulți mai răniră frumosul tău trup
Ardealul țară de jale...
Vai, dati-mi o tolbă cu flacări din cerin
S'o fulger din munte pe vale...

Îți sângeră trupul viteazule craiu
Pe-atâtea ș'atâtea făgașuri...
De ce lași, de ce lași să-ți pângăre-acum
Și cele mai scumpe lăcașuri?....

...Mă tulbură 'n suflet păgâne porniri
Cotrava beută de vremuri,
Vai, rana din urmă viteazule craiu
Azi trebuie și tu să tremuri...

De ce lași, de ce lași pumnalu'ndrăznet
Mereu mai adânc să pătrundă,
Cu tolbe de flacări și fulgere vii
Voinicii tăi vreau să răspundă!...

De ce rabzi, de ce rabzi atâtea săgeți
Să-și facă prin trupul tău cale...
Acuma vin grelele vremuri, acum
Ardealul țară de jale!

...Vrem zure 'nroșită de flacări și fum
Cu fulgere 'n groaznic incaer
Și noaptea de mâncă să măsure-apoi
Al cui va fi jalnicul vaer....

Vai, craiule dacă ne-ar fringe pe toți
Și stârvuri ne-ar pune pe cale,
Omoară-i cu taina stricatelor cărni
Ardealul țară de jale...

Îți spânzură trupul cu multele răni
Pe-atâtea ș'atâtea făgașuri,
De ce rabzi, de ce rabzi să-ți pângăre-acum
Și cele mai scumpe lăcașuri.

...Că mulți mai scupără frumosu-ți obraz
Ardealul țară de jale
Vai, dati-mi o tolbă cu flacări din cerin
S'o fulger din munte pe vale....

Blaj.

P. Pădure.

Pentru încheierea rândurilor studentești.

— Conferență. —

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

(Continuare.)

III.

Suntem un neam sărac — o știe fiecare din noi. Studentimea se numește de cele mai multe ori „floarea națiunii”. Cum s'a banalizat comparația! Îți vine să-i plângi de milă. Gândeți-vă la comparația aceasta când nu primise încă patina dăoasă a banalității: floarea — națiunii. Floarea! Ceeace are neamul mai nobil, mai frumos. A îmbobocit de curînd, acum este floare, plină de viață, de vitalitate. Acum, dacă floarea aceasta vrea, de fapt, să fie lăudată, trebuie să-și dea osteneala să *corăspundă* laudelor aduse de un popor sărac.

Comparații cu alte neamuri nu strică. Ce face tinerimea academică la alte neamuri? Ce face tineretul englez, francez german?

Dacă suntem atât de săraci — cum vom putea ajunge la un grad de dezvoltare culturală și mai ridicată, decât suntem în ziua de astăzi, pe lângă toată sărăcia noastră?

Întrebare, care se impune de sine. Eu cred că nu suntem destul de buni gospodari ai intelectualității noastre. Puterile noastre se risipesc prea mult, căci nu le-am știut împreună până acum în câteva focare, de unde să câștigăm tărie și să pornim cu o tactică concentrică mai rezolută.

Un singur exemplu ne va lumina asupra aserțiunilor mele: Să luăm, d. e., *ideia unei reviste studentești române*.

Ideia unei reviste studentești a fost ventilată des în sânul studentimei române. La adunarea studentească dela Putna, în 1871, unde a luat parte și Eminescu, nu se putea să nu se discute asupra modalităților înființării unei astfel de reviste. Iată ce găsim în „Convorbirile literare” a. 37., pg. 311, în articolul dlui Rădulescu-Pogoneanu:

În 16/28 August 1871 s'a ținut în Putna o adunare studentească. Acolo a luat parte activă și Eminescu. Cel mai bun mijloc pentru dezvoltarea omogenă a tinerimei universitare este să se scoată o revistă a întregii studentimi române. Să apară în Viena. Nu s'au putut învoi membri prezenți asupra principiului care să-i călăuzească.

Di Ion Grămadă, care tipărește tocmai istoricul societății „România Jună”, ne spune într'un capitol-specimen, publicat în jurnalele noastre, că era fixat chiar și numele revistei studentești: „Organ științific literar” și că avea să aibă sediul în Viena.

După cum a rămas numai proiect revista studentească, în 1871, așa a rămas pe hârtie, ca hotărîre și planul din 1909 la *congresul studentesc din Iași*: (Septembrie) „editarea unei reviste culturale a studenților români”.

Între aceste două date, 1871 și 1909 vreau să amintesc și încercările noastre, a generației care a urmat la universități prin anii 1903—1909. Nu vor fi lipsite de interes, acum, când e vorba de planuri nerealizate.

În 1906 ne-am adunat la Sibiu reprezentanți din 19 centre, unde studiază tinerimea română la școli mai înalte. Era să fim de față la inaugurarea „muzeului național”. Atunci am pelerinat și la mormintele marilor noștri Gh. Lazăr (în Avrig) și Bar. de Șaguna (în Rășinari). Au fost de față reprezentanții din București, din Budapesta, Cluj, Oradea-mare, Eperjes, Ungvár, Șemniț, Arad, Graz, Berlin, Dobrițin, Blaj, Sibiu, Viena și chiar și din Macedonia. Mie mi se părea momentul cel mai potrivit să pledez pentru ideia înființării unei reviste studentești, ideie, care mă frământa de multă vreme, și am făcut încercarea, într'o adunare confidențială, când am avut onoarea să fiu ales de președinte al tinerimei pe timpul serbărilor. Știam eu prea bine, că o hotărîre concretă nu se va putea aduce cu ocazia a-

ceasta, credeam însă că indemnul dat o să prindă rădăcini mai adânci.

Rezultatul a fost foarte puțin satisfăcător. E trist, dar adevărat. N'avem să înfrumșetăm lucrurile — după ce am slevat ideea s'a pornit un puvoi de discursuri interminabile, cari n'aveau ca țintă alta, decât relevarea (onoare excepțiilor) aptitudinilor oratorice ale diferiților participanți. Toată cinstea față de exercițiile oratorice, cred însă că o chestiune atât de importantă merită mai multă seriozitate. Ca să nu aduc decât un exemplu: două societăți potrivnice una alteia, dintr'un oraș cu universitate, au început să se ponegrească în fața noastră, a tuturor și să pretindă ca numai în mâinile uneia din ele, (firește, fiecare își trăgea oala la foc!) să i se încredințeze conducerea revistei plănuite. De pe atunci era foarte problematică existența revistei plănuite, căci auspiciile erau dintre cele mai dubioase.

Astfel am preferit să nu ajungem la nici un rezultat concret, decât să dăm material la nouă frecări în sânul studentimei.

Acelaș rezultat l-am avut și în București, când am slevat ideea, pe timpul expoziției naționale. Orice discuție serioasă era întreruptă de ranchiumuri personale, de observații malițioase, cari tăiau firul unei dezvoltări firești, sănătoase, a întregii probleme.

Totdeauna am avut impresia că studentimea nu știe de ce mare importanță poate fi un organ studentesc pentru viața noastră culturală.

Unii își închipuiesc, poate, că organul acesta nu va avea altă menire decât să publice toate încercările, mai mult sau mai puțin juvenile ale cutărui sau cutărui student, care vrea să-și vadă numele tipărit negru pe alb: Un fel de emulație întru gătirea spanacului literar.

Pentru o astfel de publicație n'avem nici parole și nici timp de pierdut. Avem însă nevoie de altă revistă, care să ne deschidă orizonturi nouă, sau să ne lărgească pe cele existente — ca să se vadă și mai evident câte întrebări de foarte mare importanță ar putea fi tractate într'o revistă studentească citez după o revistă studentească germană întrebările, cari le pune aceasta membrilor ei din deferitele centre culturale cu universități:

1. Cât de mare este chiria în oraș, pentru un student — firește aproximativ — ? pe lună? Singur? două persoane? pe semestru?

2. Cafeaua, dimineața, cu cât se plătește?

3. Prânzul?

4. Seara? é

5. Pensiunea întreagă? care e limita — minimumul de plată?

6. Rufele — spălatul lor?

7. Spese lunare, în total?

8. Cum este viața universitară?

a) legăturile cu comilitonii?

b) cunoștințele cu profesorii?

9. Stipendii sunt?

a) în ce mărime?

b) cum se pot căpăta?

10. Prânzuri gratuite există?

11. Cât de mari sunt scutițiile de plată la colegiu — la universitate? Întregi? de jumătate?

12. Se iau plăți după orele luate? cum?

13. Cari sunt prețurile la teatre, la concerte, la muzee și alte instituții de felul acesta? Au studenții reducere?

14. E posibilitate să-ți câștigi parale deosebit? (Ore private, ș. a.)

15. Există un birou de informații, academic?

Ce carte este de recomandat pentru ca să te poți orienta în orașul universitar respectiv?

16. Unde poți afla pe compatrioți? (Localurile unde mănâncă, cafenelele?)

17. Locuințe cunoscute recomandabile, unde au fost cândva compatrioți.

18. E recomandabilă cercetarea cursurilor la universitatea respectivă?

19. Cum este împrejurimea și ținutul orașului? Ocazie pentru excursiuni? Cu luntrea, etc.

(Va urma.)

Dela frați

DIN ROMÂNIA.

Casa presei din București. Membrii sindicatului ziaristilor din București s'au întrunit ieri în adunare generală, spre a discuta chestiunea construirii casei presei.

Di I. Procopiu, președintele sindicatului ziaristilor, a arătat că asociațiunea dispune în scopul acesta de o sumă de 100.000 de lei. Dar confor planurilor făcute de arhitectul Berindei construcția palatului, în proporțiile contemplate de comitet este cu mult mai costisitoare.

Un împrumut fiind foarte oneros în privința aceasta, dl Procopiu socoate că e bine să mai aștepte încă spre a strînge sumele necesare pentru clădirea unui imobil așa cum îl pretinde demnitatea țării și prestigiul presei române.

Membrii sindicatului au dat comitetului toată latitudinea în această chestiune angajându-se a face propaganda cea mai activă pentru colectarea sumelor necesare.

*

Telefonul București-Viena. Construirea liniei telefonice Viena-București face progrese simțitoare. Pe teritoriul bucovinean trece firul pe o întindere de 130 Km. și va fi complet gata la sfârșitul lui August. La noi în țară firul va fi gata la începutul lunii Septembrie deși lucrările au început mult înaintea celor din Austria. În Septembrie va începe și funcționarea liniei telefonice Cernăuți-București, așa că vom putea avea legătura cu Viena. Se știe că până acum nu se putea vorbi cu Viena, poșta din Budapesta nepermițând aceasta.

*

DIN MACEDONIA.

În chestia emancipării religioase a românilor macedoneni. Constantinopol 30 Iunie. De zece ani de zile Românii macedoneni luptă pentru a obține un episcopat național, care să le permită a se organiza ca nație constitutivă a imperiului după principiul culturii naționale.

Toate încercările lor de până acum au rămas zădarnice. Dela patriarhatul grecesc din Constantinopol nu numai că nu au obținut nici un semn de aprobare, dar au îndurat cele mai nedrepte persecuțiuni.

În anul 1905 în 9 Mai, în urma unui conflict intervenit între guvernul sultanului Abdul Hamid și cel al României din cauza unor măsuri cu totul arbitrar luate de Osman Pașa, guvernatorul țure al vilayetului de Ianina împotriva a doi revizori ai școlilor macedoromâne, suveranul de atunci al Turciei recunoscând nedreptatea ce se făcea elementului român, a hotărît să remedieze în parte starea nesuferită în care se aflau românii macedoneni și atunci a acordat o Iradea, decret, prin care se recunoștea existența Românilor ca nație aparte.

Această Iradea nu a fost de nici un folos românilor macedoneni, întru cât nu le-a oferit nici o bază legală după care să se poată organiza ca nație.

Dar ea a stornit în cel mai mult grad furia elementului țărănesc și a Patriarhatului care a patronat înarmarea faimoaselor bande de teroriști, așa numiți antariji.

Acești asasi și au măcelărit sute de frați de ai noștri, cari nu voiau să se lăpăde de lege și limba lor.

Din anii aceștia relațiile dintre Patriarhat și guvernul român au fost rupte până în iarna anului curent când dl Nicolae Mișu, actualul ministru plenipotențiar al României la Constantinopol, trecând peste chestiunile de etichetă cari dăduseră pretextul rupturii, a reluat relațiile cu Fanarul, în speranță că va putea obține pe cale amicală ceva pentru macedo-români.

Încercările dlui N. Mișu, au dat greș. Acum cetin în foile inspirate de Patriarhat că Synodul grecesc a respins cu desăvârșire cererile macedo-române, declarînd că nu poate face nici o concesie bisericească.

Lucrul de altfel era ușor de prevăzut. Astfel că Românilor macedoneni nu le rămâne decât să renunțe odată pentru totdeauna de a bate la ușa surdului.

Cronica științifică.

Sismologie.

Abia terminai notițele precedente, când natura ne și dăte alei un mic prilej de a reflecta asupra lor. Marți, în 9 Iulie seara, către orele 11, se ivi un *cutremur de pământ*. Impulsii momentane, făcând să tremure toate obiectele din case. Îndeoșchi lămurit le-au simțit cei culcați, dar neadormiți. (Din întâmplare, eu unul cu toți căsenii mei, nu mă pot pune în șirul acestora. Senn, că dormiam ca butucii). Li-s'au scuturat paturile ca niște trăsuri, când trec peste drumuri pietroase. Din situația și sgâlțâitul paturilor s'a putut constata aproximativ direcția nord-sud a cutremurului.

Acest fenomen s'a simțit mai puternic în alte părți ale comitatului nostru. Pe la Lupeni s'a auzit un vuet ca de vișor. Pe la Ilia și Gurasada oamenii speriați au fugit din case. Pe cât am ctit, pagube nu s'au întâmplat nicăiri.

Dacă s'a simțit în Lupeni, e probabil că tremurul s'a propagat și în România. Dar de aici ne lipsese știrile.

Cu ajutorul cetitorilor pricepuți, cari au simțit fenomenul, am putea ajunge la determinarea științifică a principalelor elemente, din cari am întrezări cauza svăcnirii interne a pământului din seara de 9 Iulie.

În acest scop e trebuință să statorim mai întâi extensiunea geografică a cutremurului, apoi intensitatea și direcția în diferitele localități. Din extensiunea geografică se poate determina aproximativ *adâncimea* focarului; din intensitatea și direcția observată în diferitele localități putem obține liniile isoseiște.

Iată dar, cum prin binevoitorul concurs al cetitorilor din diferite părți putem ajunge la frumoase statoriri științifice.

Am spus, că *direcția* cutremurului se poate statori aproximativ din oscilația lampelor atâr-nate liber, din oscilația apei din vase, a petrolului din o lampă de sticlă etc.

Intensitatea se statorește din efectele produse în fiecare localitate, cu ajutorul unei notațiuni convenționale, formulate de *Forel* și *Rossi*. Iată cele zece grade din scala acestora:

I. Tremur perceptibil numai cu aparate microscopice.

II. Tremur foarte slab, perceptibil cu toate sismografele.

Omul nu simțește nici categoria I, nici categoria II.

III. Tremur ușor. În circumstanțe favorabile, perceptibil și de om (de exemplu, când e culcat).

IV. Mișcare mică. Omul o simțește și în cursul lucrului. Pe omul culcat și ațipit îl trezește. Mișcă obiectele atâr-nate și lichidele din vase.

V. Mișcare mijlocie. Trezește pe omul adormit. Depășează obiecte mobile.

VI. Mișcare viudă. Trezire și alarmare generală din somn. Obiectele se răstoarnă, candelabrele oscilează viu. Oroloagele cu pendul se opresc. Arborii ondulează. Păreții se creapă. Aco-perișurile se avariază. Spaimă.

VII. Mișcare puternică. Răstoarnă hornuri. Avariază edificii.

VIII. Mișcare foarte puternică. Răstoarnă case edificiate slab.

IX. Mișcare impetuoasă. Dărîmă case edificiate solid.

X. Cataclism. Sarpă munți. Creapă pământul. Deplasează straturi.

Cu ajutorul acestei scale constat bunăoară, că în Geoagiu cutremurul a fost de gradul IV. (Zurâitul vaselor de pe etagere. Oamenii culcați dar neadormiți au sărit din paturi).

Mi-ar plăcea ca în acest mod să se statorească intensitatea din cât mai multe localități.

Comunicări mai largi s'ar putea publica de-a dreptul în acest ziar. Comunicări mai scurte mi se pot adresa mie. Când se vor aduna în număr suficient, le voi prelucra în o sintesă generală.

Geoagiu — *Algyógy*, 14 Iulie 1912.

(Hunvud m.)

Gavril Todica.

În jurul sborurilor lui Vlaicu.

Vlaicu.

Am spus că locotenentul Caranda este prima victimă a aviației române. Am greșit. Adevărata prima victimă este un viu, nu mort: dl Aurel Vlaicu. Pentru Aurel Vlaicu, a fost o nefericire geniul cu care natura l'a înzestrat. Dacă n'ar fi avut nici un talent, dacă n'ar fi realizat nici o operă în stare să stârnească ura incapabililor, dacă ar fi fost un simplu samsar de aeroplan sau chiar un mare inventator fără aparat, desigur Vlaicu ar fi trăit foarte bine în țara românească. Atunci s'ar fi găsit oameni cari să-i organizeze banchete la cari verva lor neoratorică să se poată desfășura în toată desfrânarea lipsei de talent, și miniștri cari să le ofere slujbe însemnate. Dar așa bietul Vlaicu nu e bun de nimic în țara lui. Ce-a făcut el ca să merite să nu moară de foame în această țară în care leneșii și proștii suferă de obezitate și mor de indigestie? Nimic: un ileac de aeroplan.

— Și nici ăla original măcar! — adaogă un coconăș, în vârful limbei, la Capșa, în cafenea.

— Copiat după Blériot. — se grăbește să completeze altul care pare că de-abea găsește în el energia să facă uriașa sfortare de a-și mișca fălcile.

— Dacă mi-ați da voce cinci minute, — se amestecă un aviator, ale cărui cunoștințe aviatice nu-i slujesc decât să trăiască foarte bine pe pământ, — vă voi demonstra cu date științifice că aparatul lui Vlaicu nici nu e aeroplan... Am scris chiar o broșură în această privință... De altfel, Aurel Vlaicu nici nu e inginer, mi-a spus-o un țaran din satul lui, — și doar ăla o fi știind... Or, dacă nu e inginer, nu poate întocmi o lucrare tehnică... Iar dacă aeroplanul lui nu e o lucrare științifică, nu poate sbura... V'o spui eu asta, dlor, care sunt aviator de meserie, care trăesc din pâinea asta... Vedeți și eu am inventat un aparat... Dar aparatul meu se deosebește de toate celelalte, este atât de original încât nici nu poate sbura... Dar nu face nimic... Atât a mai rămas să-i descoper: secretul de-a sbura... Incolo e gata... Dar când o sbura aparatul meu, atunci nu-l dau nici pe o sută de Vlaicu și Blériot: fiindcă aparatul meu e construit după date științifice riguroase, nu după fantazia unui mecan care nici măcar nu știe franțuzește...

— Ce? Vlaicu nu știe franțuzește? — sare altul.

— Nu! răspund vre-o doi-trei...

— Și mai pretind ziarele vieneze că l'a bătut pe francezul Garros la concursul de dare la serm!

— Moștri! — reia aviatorul cu aparatul care nu zboară. Uite așa se serie istoria! Tot ce scriu ziarele sunt minciuni. Sunt sigur că Vlaicu nici n'a concurat la Viena!... Cu bani azi cumperi ori ce!

— Dar mi-se pare că Vlaicu e sărac, — îngână timid unul.

— Ce sărac? Aștia storc parale și din piatră seacă... Mie-mi spui!... Inoată în bani, domnule!... Să vedeți ce-am aflat eu dela un prieten al meu care este înșurat cu nepoata lui Corolian Popescu, născut în Ardeal... Dacă n'o ști el care, ori cum, cunoaște acum bine Ardealul, cine-o să știe...

Și începe să povestească o istorie scabroasă.

(„Flacăra”.)

Oșteri austriaci despre aparatul lui Vlaicu.

Ziarul oșcios „Fremdenblatt” din Viena publică în suplimentul pentru armată, „Die Vedette” din 13 I. c. un articol, de maiorul K. despre meetingul aviatice dela Aspern. Din acest articol reținem câteva prețioase pasaje referitoare la aeroplanul și la sborul lui Vlaicu deasupra câmpului de aviație dela Aspern. Iată ce serie numitul ziar:

„Aterizarea și virajurile de cercuri mici au demonstrat la evidentă, cât de necesar e să-ți stăpânești aparatul, când — d. e. la aterizarea silită — scoborîrea se face într'o poiană a unei păduri sau în alt loc strimt, cum s'a întâmplat de multe ori la manevre, ba chiar pe câmpul de aviație, pentru ca să nu se întâmple vr'un accident în public; nu e permis însă ca aparatul să sufere cea mai mică avarie la aterizare.

Astfel de situații nu sunt așa de rari, în războiul de pe uscat și de pe mare ele sunt însă inevitabile. Aeroplanelor militare ar trebui să fie foarte lesne de învățat, iar când se coboară cel puțin dela înălțimea unui copac, motorul ar trebui să fie oprit repede. Fără îndoială la un concurs de aterizare silită merită acela premiul, care ajunge cu partea de dinainte a aparatului mai aproape de centru, adică acel care aterizează mai repede (Cazul Vlaicu), decât acela al cărui aparat e cu partea din dărăt mai puțin depărtat de centru, de fapt însă are nevoie de o suprafață mai mare pentru aterizare (cazul lui Garros).

După sborul lui Vlaicu.

La sborul de Duminecă a luat parte un număr mare de Șeitineni. Fiind această puternică comună lipsită total de mijloace de comunicație, drumul dela gara Pecica până la Șeitin, — 20 km. — avea să se facă cu trăsurile în timpul nopții; din nenorocire trăsura arindașului român Ioan Siclovian s'a răsturnat și s'au rănit toți cei din trăsura, mai grav însă preotul Pavel Mercea, care de atunci zace în pat; cu rane mai ușoare a scăpat posesorul Dimitrie Messaroș. De multe năcazuri ar fi scutiți locuitorii acestei comune, dacă s'ar zidi trenul proiectat.

Cronică externă.

Pacea italo-turcă. Din Constantinopol se anunță, că, cu toate că, Turcii continuă să se arate în faptele și gesturile lor partizani neînduplecați ai războiului, moliciunea acțiunii flotei italiene în marea Egee face să se presupună, că se petrece ceva între Italia și Turcia pentru a face să înceteze războiul.

Personajii, cari, prin situația lor, sunt în curent cu secretele guvernului, zic că relațiile între cele două state vor fi reluate cel mult până într'o lună.

Se presupune că aceasta ar fi o urmare a întredereii dela Port-Baltic.

Aceste svonuri, dată fiind situația internă a Turciei care se înrătățește din moment în moment și care pentru a putea eși din criză are nevoie de toată libertatea de acțiune a factorilor politici, au toată probabilitatea de adevăr.

De altfel telegrame în legătură cu relațiile anglo-franceze, ne vorbesc că între cele două mari națiuni ale apusului și Italia a intervenit o înțelegere după care s'ar recunoaște acesteia din urmă anexarea Tripolitaniei cu obligația de a renunța la insulele din Arhipelag.

Toate aceste dovedesc că în curând se va pune capăt stării de războiu între cele două națiuni. Din nenorocire pentru Turcia această pace nu va însemna o reculegere ci începutul unei perioade de nou zbućium și mai primejdios: Zbućiumul anarhiei militare.

*

Situația în Turcia. Incercările mai mult sau mai puțin oficioase ale marilor puteri europene de-a restabili pace între cele două părți beligerante: Turcia și Italia, par a fi obținut o mică parte din rezultatul dorit. Din expozeul lui Assim bey, ministrul de externe al Turciei reies tot mai mult înclinațiunile pentru pace ale acestuia. Intre altele Assim bey accentuiază bunele relații, cari există între Turcia și celelalte state europene nădăjduind, că cu ajutorul intervenției loiale a lor se va putea încheia cât mai curînd o pace onorabilă.

Combate cu hotărîre svonul, că relațiile dintre Turcia și Rusia ar fi mai încordate în timpul din urmă. România e pentru menținerea statului quo în Balcani și își va continua după toate probabilitățile aceeași politică.

Celelalte state din Balcani deasemenea sunt atât de strîns legate unele de altele prin interese comune, încât nici unul nu ar putea atenta la echilibrul balcanic fără a provoca urmări grave și pentru sine.

Tot cam pe acest ton a mers și vorbirea lui Said pașa, marele vizir. În vorbirea sa cu privire la budget s'a referit și la ocuparea Arhipelagului și la bombardarea Dardanelor zicînd cu Turcia își va rezerva oricînd drepturile acordate de tratatul dela Paris. Vorbirea însă ia un ton mai aspru, când vine vorba de pretenziunile formulate de Italia. „Noi vrem pace — zice marele vi-

zir — dr vrem pace cinstită, demnă de marii înaintași și nu o pace cumpărată pe bani”.

Își exprimă apoi dorința de a împăciui cât mai curînd pe albanezii răsculați, spre ce scop a și propus trimiterea a doi delegați în Albania spre a le asculta cererile și iecui neajunsurile.

Alsacienii și sărbătoarea națională franceză din 14 Iulie.

Se știe că data de 14 Iulie, când a fost dărîmată Bastilia este pentru Franța cea mai mare sărbătoare națională. Anul acesta, potrivit cu curentul de renaștere al patriotismului francez care predomină de un timp în Franța, sărbătoarea națională s'a desfășurat cu un entuziasm indescriptibil.

Cu această ocazie, Franța, ca întotdeauna și-a adus aminte și de războiul său mic dela sînu-i în nenorocitu-i război dela 1870.

Liga patrioților francezi a organizat după obiceiul ei din fiecare an, o procesiune la stațiunea Strassburgului care personifică Alsacia. Un public imens a răspuns la apelul ligei. S'au rstit cuvinte foarte însușite de cătră Maurice Barrés, celebrul scriitor, campion al ideilor naționaliste în Franța.

Entuziasmul francezilor din metropolă însă a fost întrecut cu mult de cătră acela al alsacienilor cari s'au grăbit să ia parte în număr extraordinar la spectacolul defilării trupelor.

Iată câteva spicuri din telegramele primite de ziarele franceze cu această ocazie.

Belfort. Oraș la granița Alsaciană. Sărbătoarea națională a fost de o strălucire extraordinară. De vineri seara era un adevărat exod asupra Belfortului al călătorilor veniți din Alsacia, Elveția, Bode. Mai multe mii de persoane au trebuit să doarmă prin cafenele.

Aeroplane militare au planat peste trupe.

Nancy. Sărbătoarea națională a fost caracterizată anul acesta prin mulțimea enormă de peste 100.000 de inși veniți din Alsacia din orașele Strassburg, Colmar, Metz pentru a aclama trupele Franței, căreia i-au rămas totdeauna credincioși. Oșteri aviatori au sburat peste trupe.

Astfel după 40 de ani de anexare alsacianii se dovedesc mai legați sufleteste de Franța decât în prima zi a anexării.

Zile de sărbătoare la Hațeg.

— 16 Iulie 1912.

Duminecă, în 21 Iulie st.n. vor concerta în Hațeg inibiții și apreciații cântăreți d-nii Stefan Mărcuș, Ionel Crișian, absolvenți ai Conservatorului din Viena. Programul bogat și ales, cu bucăți din cei mai distinși compozitori va procura de sigur neuitate clipe de înălțare sufletească ascultătorilor dornici de adevărată artă. Numele celebrilor compozitori precum și cele ale cântăreților noștri sunt o garanță pentru reușita morală a acestui concert.

Nu ne îndoim, că marele și numărul public din Țara Hațegului și Țara Jiului va da și acum o nouă dovadă de dragostea, care o păstrează de mult timp manifestațiunilor artistice românești.

Iar ca o încoronare a simboalelor noastre, și a clipeilor de viață națională cari se înfiripă tot cu mai multă putere în tradiționala „țară” alui Decebal și a lui Traian — anunțăm cu o deosebită bucurie și mândrie sufletească, că celebrul și habitul nostru aviator **Aurel Vlaicu** vine să sboare și la Hațeg **Duminecă, în 28 Iulie st. n.**

După glorioasele triumfuri de pe câmpia dela Aspern de lângă Viena, unde a secerat glorie numelui românesc în fața străinătății, după mărețul sbor de Duminecă dela Arad, Vlaicu vine ca prin sborul său măestru deasupra frumoasei țări și a grăitoarelor ruine ale Sarmisgetuzei și Ulpiei Traiane să dea o nouă simbolizare vieții românești din această frumoasă țară a Hațegului.

De-acum lozincă să ne fie: „**Veniți români cu mie cu mare la sborul lui Vlaicu dela Hațeg din 28 a l. c. — să vedem mândria neamului românesc!**”

Correspondent.

Serbătorirea marelui industriaș M. N. Bragadiru.

După cum am anunțat la timp, comerțul și industria capitalei României au sărbătorit pe marele industriaș și comerciant d. D. M. Bragadiru, cu ocazia aniversării a 70-a a nașterii sale și jubileului de 50 de ani de comerț neînterupt. Comercianții și industriașii din capitală împreună cu Camera de comerț au ținut să dea o mare însemnătate acestui eveniment, cu adevărat rar, sărbătorind cu o solemnitate deosebită, dubla aniversare a vrednicului industriaș. Iată modul cum a decurs această frumoasă și înălțătoare serbare.

*

La orele 3 p. m. se aflau reușiți la domiciliul din caua Rahovei, al marelui industriaș un mare număr dintre fruntașii comerțului și industriei precum și un mare număr dintre membrii Camerei de comerț în frunte cu d. Chr. Staicovici, secretarul Camerei și secretar general al ministerului de industrie și comerț. Printre persoanele prezente remarc pe dnii Th. Mandrea, Grigore Alexandrescu, N. Zane, Wolfi, Rasidescu, N. Bazilescu, Lăzureanu, Pavel Negreanu, mari industriași; Oscar Müller, Aristide Blank, D. Z. Furnică, E. Dumitrescu Mircea, Th. Radivon, Mateescu, Tetz, G. Ioanin, Cernăteanu, Ignat Mircea, N. Mircea, Arthur Müller, N. Ionescu, Fulga, Mișu Filipescu, comercianți precum și alții al căror nume ne scapă. De asemenea se aflau de față dnii Manny secretar general al ministerului de finanțe, Moroianu atașat comercial pe lângă legatiunea română din Viena, Babeș, directorul comptabilității ministerului industriei, dr. Gheorghiu, avocat Mironescu, etc. A produs o frumoasă și plăcută surpriză sosirea I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei, care în calitate de vechi prieten al marelui industriaș, a ținut să asiste la frumoasa sărbătoare. Înaltul prelat care a ținut ca prin prezența sa, să dea un fast deosebit serbarei, a voit să facă în același timp și o plăcută surpriză dlui D. M. Bragadiru. I. P. S. S. a oferit sărbătoritului o medalie de aur, din cele bătute cu ocazia desvelirii statuei lui Cuza-Vodă. Înaltul prelat oferind frumosul său dar, l'a însoțit de următoarele cuvinte:

„În calitate mea de președinte al comitetului pentru ridicarea statuei lui Cuza-Vodă, am socotit că e bine să-ți ofer și d-tale această medalie, care poartă efigia Marelui Domnitor, sub domnia căruia ai început comerțul care te-a dus la mărirea în care te găsești astăzi”.

Plin de emoțiune venerabilul industriaș, a primit darul mulțumind cu recunoștință.

Cel dintâi a luat cuvîntul d. Bedițeanu din partea Camerei de comerț și de industrie din capitală, care a dat cîlire unei aurese a acestei instituțiuni, prin care se aduce omagiu muncii rodnice a marelui industriaș care prin munca, priceperea și sîrguința sa a ajuns la apogeurile cele mai înalte.

D. N. Zane, președintele cercului comerțului, industrie și finanțe, prezintă tinerilor români pe d. Bragadiru ca pe o pildă vie vrednică de a fi urmată, și oferă apoi sărbătoritului un superb bronz reprezentînd lumina.

D. Th. Mandrea, mare industriaș luînd în numele industriașilor cuvîntul, aduce omagiu acestora colegului harnic care a avut fericirea sa-si vadă opera încoronată de cel mai deplin succes. Sunt mulți care ating vârsta de 70 de ani, dar puțini pot privi în urma lor cu atîta mîndrie și satisfacțiune. Urează sărbătoritului încă ani mulți și fericți.

D. Grigore Alexandrescu, în numele comercianților din capitală spune cuvinte calde la adresa sărbătoritului, preamărînd dorul de muncă și perseverență domnă de admirat a dlui Bragadiru. Încheie apoi cu cuvintele:

„Cei cincizeci de ani de muncă în această direcție își sărbătorește azi încoronarea; miile de comercianți și industriași, mari și mici din această țară, — își îndreaptă pr virile cătră Bragadiru, îl sărbătorește pe el unii cu grai mai puternic, alții pe șoptite dar toți cu aceeași pornire sufletească preferență peste cuvinte. Dea Dzeu ca d. Bragadiru să trăiască încă mulți ani, să-i fie dat de a conduce și mai departe, — cu cuvîntul op. — să-i vadă zi cu zi mărirea, lăsînd demnitor săi urmași porțile deschise și seara liberă

pentru cele mai înalte culmi industriale și comerciale. Iar pentru noi, comercianții și industriașii fie-ne viața lui Bragadiru cel mai frumos exemplu demn de imitat.

Să trăiți domnule Bragadiru!”

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnaland pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de prețurindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a dezvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Transport	7244.38
Colecta dlui T. L. Bitea, Teiuș, pt. nenorocirii din Bănat dela:	
Suciu Sofron din Teiuș	1.—
Bolea Iacob	2.—
Petrian Stefan	1.—
Oana Stefan	1.—
Panta Trifan	1.—
Popa Iacob lui Gavril	1.—
Avram Alexandru	—40
Bălan Nicolae	2.—
Lucaciu Zaharie	3.—
Crișan Simion	2.—
Câmpean Ion	2.—
Girbea Ion	1.—
Balan Gligor sen.	2.—
Geomaltan Todor	1.—
Sirb Mihail	1.—
Crișan Efrem	1.—
Lucaciu Iacob	1.—
Bretoaia Ioan lui Iacob	1.—
Văd. Bălan Anica	4.—
Văd. Radu Anica	4.—
Văd. Lazar Ana	1.—
Pasca Iosif Drumas	1.—
Suciu Petru	2.—
Rătiu Gavriela	10.—
Bretoaia Maria	2.—
Popa Mihailă	2.—
Balan Iacob	1.—
Moldovan Iacob	1.—
Rus Iacob	1.—
Neagoe Gavrilă	2.—
Văd. Ana și Veronica Muntean	2.—
Dimitrie Bosueag, Orșova, pt. inundații din Bănat	1.—
Dna Maria Sabailă, Orșova, pt. inundații din Bănat	1.—
Colecta dlui preot și a dlui inv. Traian Telescu, Teiuș, dela credincioși pt. frații nenorocii	20.18
Dela Ioan Butar, Covasint, pt. frații cari pier	
Alexandru Terebenț, Covasint	1.—
Ioan Holocan, Covasint	2.—
Pavel Dârlea Covasint	1.—
Catița Dârlea	5.—
Colecta dlui Ioan Oltean, Felsőszöcs, dela parohieni pt. frații nen. din Banat	1.—
	41.—

Colecta dlui Emilian German, Oláhtudos dela parohieni pt. frații nenorocii	31.50
Din colecta lansată de damele române din Făgăraș în favorul inundațiilor din Bănat, Bilhor și Ardeal s'au înapoiat liste cu următorul rezultat:	
Lista dnei Mărioara Dr. Perția, Făgăraș	57.—
Zoe Dr. Vasu și a d-soarei Lucia Popescu	69.40
Maria Șerban de Voila	44.60
Lucreția Bărsan, soție de comerciant și a d-soarei Eugenia Damaschin, Poparadu	52.80
Ioan Gavrilesco, preot, Tințari	63.96
Valeriu Comșa, preot, Copăcel	30.—
Bartolomei Vijoli, inv. pens. Telekirécse	50.70
Vincentiu Grama, preot și dl părinte Opris, Reușori	3.60
Comșuția, preot, Porumbacul infer.	45.30
Clement Grama, notar, Riușor	23.40
Neculae Vișoli, preot, Netot	27.90
Andrei Radeș, preot, Beriori-mici	10.90
Maximilian Recca, preot, Vaida-rece	53.—
Iosif Hertigoea, preot, Hersenia, a contribuit	19.—
din care sumă s'a trimis mai înainte pe cum s'a confirmat în Nr. 129 al ziarului „Românul” 274.80, iar acum 276.76	
Total	7683.82

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Iulie n. 1912.

Pentru școala din Nima. Ni se scrie: Pentru susținerea școalei din Nima au mai contribuit I. Georgescu (Alexandria), I. Nichin (Huși) și P. P. Stănescu (București) suma de cor. 10. „Bănățiana cor. 2, „Vlădeasa” din Banffyhu-nyad cor. 10 dl Ioan Cărcu. inv. penz în Beclean a colectat cor. 3.10. Nobililor donatori li se aduce din partea senatului școtastic cea mai ferbinte mulțumită. Nima, la 12 Iulie 1912. Cu distinsă stimă **George Manu** preot gr. cat.

Statul român să plătească un milion pentru o viață de om. Ni-se scrie din București:

A stârnit mare senzație faptul, că familia cunoscutului profesor și publicist francez Chilot a dat în judecată statul român pentru câștigarea sumei de un milion de franci, ca despăgubire pentru moartea nuntului publicist. E interesant acest proces din două puncte de vedere: mai întâi fiindcă e vorba în el de prețul unei vieți de om apoi, că e unul dintre rarele procese în care un stat ocupă loc pe banca acuzaților. La timpul său vă vom ținea în curent cu decurgerea acestui interesant proces.

Sfintire de steag în Orăștie. „Reuniunea meseriașilor” din Orăștie condusă de agiul ei președinte Adrian Cristea funcționar la „Ardeleana” a săvârșit Duminecă, în 14 Iulie n sfintirea steagului la orele 10 a. m. Membrii reuniunii în număr de vre-o 80, rânduri de câte 2 în frunte cu președintele lor și cu cei mai în vârstă meseriași au plecat la biserică, unde după sfintirea apei din partea părintelui Ioan Moța, nașul steagului, dl Ioan I. Vulcu, mare comerciant, a predat steagul reuniunii, urându-i prosperare și înflorire. Președintele reuniunii Adrian Cristea primeste steagul, mulțumind printr'o vorbire aleasă nașului căruia-i promite că va face tot ce-i stă în putere pentru prosperarea și înflorirea reuniunii economice. Aduce totodată prinos de mulțumire dlui naș Ioan Vulcu și d-nei nașe, Adelina Vulcu, pentru cadoul făcut cu ocazia-nea aceasta și anume dl și d-na Vulcu au făcut o fundațiune de 1000 cor. pentru reuniunea meseriașilor din Orăștie, din a căror interese se va ajuta și cultiva ucenici săraci. Biserica plină de public nu voia a mai înceta din urale și aplauze la adresa familiei Vulcu. Urmează baterea cuelor, care se începe cu părintele Moța, dl Vulcu și alți cam vre-o 40 de inși, după terminarea acesteia meseriași au eșit din biserică și s'au fotografiat în curtea bisericeii, având în mijloc pe dl și d-na Vulcu și steagul. Pe la orele 11 și jum. corțeul meseriașilor a plecat în frunte cu steagul la excursiunea proiectată în pădurea dela Grigorie, depărtare de

oras de un sfert de oră, unde li-s'a servit gustare și după aceea s'a început jocuri de întrecere și mai târziu dans, care s'a continuat până seara în cea mai mare veselie.

Edili bucureșteni la Paris. Consiliul municipal al orașului Paris a votat, în urma propunerii dlui Giron, ca una din străzile orașului să poarte numele de Bucarest.

Eri a avut loc în onoarea edililor bucureșteni un prinz, la „Ambassadeurs” oferit de orașul Paris.

S'au rostit discursuri de cătră d. Galli, președintele consiliului municipal, Laurent. Em. Lahovary ministrul plenipotențiar al României, Poirier de Marçay, Dobrescu.

La revista militară care a avut loc cu prilejul serbării naționale de 14 Iulie (aniversarea dărîmării Bastiliei) d. Dobrescu a fost prezintat președintelui republicei, care l-a invitat în loja prezidențială.

Ravagii de Iulie. Năduf din toate părțile... Aerul îmbărit te aruncă într'o toropeală moleșitoare bolnavă. Pavajul îți scaldă picioarele într'o baie caldă de abur sec și clocit. Nici huruitul leneș al trăsurilor acompaniat de țipetele stridente ale autobuselor nu mai sunt în stare să te trezească din toropeala înădușitoare. Străzile sunt lăsate cu totul în stăpânirea proletarilor de azi, cari strigă mereu, cântând pe o limbă și melodia stranie banale conversații de profesie, pe cari le repetă din zi în zi...

Pareurile, cari până mai ieri alaltăieri fremătau de ciripirile vesele ale băiețanilor visători și ale blonde-lor fetițe cu ochii albaștri sunt lăsate cu totul în stăpânirea lazaronilor noștri septentrionali.

Trințiți pe malul Murășului și privind leneș scurgerea și mai leneșă a riului stau nepăsători de greul traiului de mâne... „Totul e așa de monoton și tăcut.

Doar prin cafeneaua boemilor de mai licărește câte o schinteie de viață, aprinsă de spiritul lșăgalnic al vre-unui favorit de-al muzelor... Aici aspectul e ceva mai variat. Ochiul obosit și-se plimbă dela poetul visător la redactorul obosit, care mai aruncă o ultimă privire asupra manuscrisului sfârșit, pe care se înșiră dragă-las cuvintele grăitoare, file rupte dintr'un suflet simțitor...

Iulie, Iulie, tot e farmec și în zilele tale trăite într'un încântător „dolea far niente”.

P.

Dramă de dragoste pe stradă. O dramă feroasă s'a petrecut pe una din străzile orașului Stuttgart. Tânărul birjar Krischer era amoretzat de fiica grădinarului Biedermann și fiindcă acesta refuza să-și dea fiica după un birjar, nenorocitul Krischer a ajuns într'o situație desperată. În cele din urmă s'a decis să-șiucidă iubita. Întâlnindu-o ieri pe stradă, a tras asupra ei mai multe focuri de revolver. Gloanțele au ucis-o pe loc, dar au ucis și pe un băiețas de 3 ani care se găsea în apropiere.

Catalog unguresc oprit. Numărul de azi al oficiosului austriac „Wiener Zeitung” publică o ordinațiune a ministrului de interne al Austriei, prin care i se detrage catalogului „Budapesti reklám könyvválatat” debitul postal pe întreg teritoriul Austriei.

Tragicul sfârșit al unui aviator renumit. Ce grozavă ironie a sortii!.. Unul dintre cei dintâi eroi ai văzduhului, aviatorul francez Latham, s'a dus! Și cadavrul lui nu a fost pradă răsunării înălțimilor văzduhului, în contra cărora a luptat Latham cu adevărat eroism neînving, ca în contra unui dușman înverșunat, ci el a pierit atunci, când conta mai mult a trăi, într'o vânătoare de perezere făcuă prin codrii seculari ai Africeii. Aici a fost omorât de un bivol sălbatic.

O pildă de tristă parabolă:

Dobitocul sălbatic și viclean înăbușește le-băda sublimă, când aceasta odihnește.

Aventura amoroasă a lui Mascagni. În Roma a provocat mare senzație fuga compozitorului Mascagni. Acesta este, după cum se știe, căsătorit și are mai mulți copii. Mascagni care este de multă vreme în legături de dragoste cu o coristă dela teatrul Constanti, a fugit cu aceasta la Paris. Fuga aceasta este viu discutată în toate cercurile din Roma. — Cu privire la dispariția lui Mascagni se mai anunță următoarele: Mascagni făcuse acum doi ani, pe când conducea atagiunea de operă a teatrului Constanti, cunoș-

tința coristei Nanuccia, o fată grațioasă și foarte inteligentă, și legase încă de pe atunci relații intime cu dânsa. Când Mascagni înscenă la Venezia opera sa „Isabeau”, Nanuccia plecă după el. D-na Mascagni află despre legăturile soțului ei prin propriul ei fiu. Făcând fiului său reproșuri pentru viața destrăbălată pe care o ducea, acesta răspunse: — Tata nu face altfel ca mine. Când, acum de curând, Mascagni plecă la Arcahor spre a avea o întrevedere cu d'Annunzio, Nanuccia îl însoți. Mascagni declară că el nu poate trăi fără Nanuccia, care îl inspiră la lucru. D-na Mascagni va pleca acum și ea la Paris spre a încerca să recâștige pe soțul său. Se afirmă că d-na Mascagni a făcut repetite rânduri scene teribile soțului său, scene în cari s'ar fi schimbat chiar lovituri. Mascagni s'a destăinuit de curând amicului său Gabriele d'Annunzio, iar marele poet l'a sfătuit să plece la Paris, ca idila lui amoroasă să nu fie exploatăată în Italia de cronica scandaloasă.

Toată lumea e surprinsă de pasul compozitorului, deoarece era de notorietate publică doctritatea lui dusă la exces, fată de soția sa înzestrată cu o energie rară. Mascagni tremura literalmente ori de câte ori nevasta lui îl cerceta asupra vieții lui din afară din casă. În ultimul timp, d-na Mascagni prinsese bănuiele că soțul ei are de gând să fugă cu iubita sa, și de aceea angajase detectivi spre a-i urmări mișcările pas cu pas. Dar toate aceste precauțiuni au fost zadarnice căci în acest moment maestrul se află la Paris, unde l-a urmat și frumoasa Nanuccia. La plecare, Mascagni a trimis soției sale o scrisoare în care-i cere iertare, declarând totodată că nu mai poate concepe viața fără noua aleasă a inimii sale. D-na Mascagni a voit să se ducă după bărbatul ei la Paris spre a-l aduce acasă „de urechi” — după cum s'a exprimat ea, — dar pricini casei au stăruit și în cele din urmă au isbutit s'o înduplece să renunțe la acest pas care ar fi alimentat și mai mult scandalul.

Știrile sosite încurând confirmă vestea că a-decă Mascagni va fi plecat la Paris numai pentru ca să-l întâlnească pe D'Annunzio ca să conclue împreună la noua operă „Parisiene” care va fi încurând gata.

Moartea unui tânăr student. Nicolae Ivașcu, stud. anul III-a la politehnica din Budapesta, membru și fost econom a societății „Petru Maior” după un morb lung a încetat din viață Joi, în 11 Iulie 1912 în frageda vârstă de abia 22 ani. Rămășițele pământești ale defunctului s'au transportat din Budapesta în comuna sa natală Surducul-mic, unde Mercuri au fost așezate spre vecinică odihnă.

Studentimea română din Budapesta aduce cu durere la cunoștință trista știre, perzând prin răposatul pe unul dintre cei mai harnici tovarăși de muncă, iar părinții pe cel mai scump ce-l aveau, speranța și mângâierea bătrânețelor lor.

Odihnește în pace scumpe priclene! **Soc. „Petru Maior”.**

Mătase artificială. Oficiul brevetelor din Germania a înregistrat un nou procedeu, prin care iută se poate transforma în mătase artificială, cu ajutorul unei băi de glicerină în care fibrele de iută sunt supuse fermentării.

La concertul din Ocna-Sibiului aranjat în 12 Iulie l. c. au intrat următoarele suprasolviri binevoitoare dela:

Dr. Izekutz Gyözö, dep. dietal 5 cor.; Dr. Nic. Cristea adv. 3 cor. Dr. Alexandru Dobrescu, med. 3 cor.; Cornel Hulpuș, preot 4 cor.; D-soarele Sofia și Victoria Vasilie, inv. câte 50 fil.; Iacob Manoil, notar 2 cor.; Teodor Doboi, comers. 2 cor.; Ioan Schintea, notar 1 cor.; Valer Milea, notar 1 cor.; Partenie Ungur, cand. depreot 2 cor.; Valer Pop, notar 1 cor.; Nicolae Vidrig; in jun., casu 1 cor.; Ionel Comas funct. de bancă 1 cor.; Eugen Pantea, preot 50 fil.; Székely Árinin, exc. 1 cor.; Ioan Nistor, contabil 1 cor.; Virgil Nistor, cand. de preot 1 cor.; Emil Henteș, cancelist 1 cor.; Dr. Boieriu, cand. de adv. 50 fil.; Lazar Buzdughină, mecanic 50 fil.; N. N. 1 cor.

Marinimoșilor donatori le aducem pe această cale mulțumitele noastre.

Venitul curat în suma de 90 coroane, destinat fondului ziaristilor noștri, l'am transpus azi adu. „Revistei Economice” din Sibiu.

Ocna, la 16 Iulie n. 1912. **Alexandru Vidrig-Ionescu. Ioan Tr. Henteș.**

CRONICA SOCIALA

Trupa Bănuț în Lipova.

Ni se scrie din Lipova:

Marti, în 16 Iulie n. Lipova a fost în sărbătoare. Bursierii fondului de teatru român, au prilejit Românilor din Lipova și jur câteva momente de rară plăcere. Apelul călduros a aflat răsnet de dragoste în inima Românilor de pe lângă Murăș. Sala hotelului „Arhiducele Iosif” era tixită de lume. Puterea fascinatoare cu care a jucat în dramă d-soara Dima, neîntrecutul talent de comician al dlui Calmuțchi și arta care licărea din jocul d-soarei Reli Poparadu și din cel al dlui Cozma, au dat sărei un ansamblu strălucit și au trezit în inimile publicului jocul sacru al unei îndreptățite nădejdi.

Atât reprezentarea dramei „Jertfa” lui Miclescu, cât și a comediei de salon „Pentru mama” și a farsei „Recomandația” ne-a dat cel puțin câte o scenă în care am putut admira în special talentul și dibăcia fiecărui artist în special. Îndeosebi este de remarcă succesul d-soarei Mărioara Dima în piesa „Jertfa”, succes care „va ilustra odată o pagină de glorie a teatrului românesc”. Dovadă, că publicul a fost frapat de jocul artistic al d-soarei Dima este și faptul, că dânsa a fost în mai multe rânduri rugată de public să declame câteva poezii, în afară de program. Pentru ca să satisfacă dorinței publicului, după sfârșitul programului d-soara Dima declamă poeziile „La părau” și „Rea de plată” de G. Coșbuc, fiind învăluită într'un noian de ovații furtunoase.

Succesul trupei Bănuț în Lipova a fost complet. Iar acest succes este și va rămânea întotdeauna lanțul, care va lega cu cele mai frumoase suveniruri pe membrii trupei Bănuț de societatea din Lipova și Radna, în sânul căreia au fost primiți cu atâta căldură.

„Sperăm să auzim mereu de succese”.

Astra la Sălăgeni .

La 24 Iunie a avut loc adunarea despărțământului Buziaș în comuna fruntașe Sălăgeni.

Întreaga comună era în sărbătoare. Încă de pe la 1 au început a veni oamenii din jur și pe alocurea dela mari depărtări.

Pe la ora 2 și jum. sosește și directorul despărțământului Buziaș d. Ioan Pepa, însoțit fiind de d. avocat d. Dr. Victor Mercea și oficianții institutului de credit și economii „Timișana” filiala Buziaș. Număroși oaspeți din comunele: Sacoșul-unguresc, Hitiaș, Cheveresul-mare, Sirbova. Țărani din aceste comune au venit toți sub conducerea preoților și învățătorilor.

După ce s'au înfățișat la adunare un număr frumos de țărani, la cari să alătură și o frumoasă pleiadă de tineri inteligenți, directorul despărțământului Asociațiunii dl Ioan Pepa prin cuvinte bine simțite arată importanța unor asemenea adunări ambulante, solicitând dela cei prezenți sprijinul tot mai mare, reclamat de „Asociațiune”.

Face apel la însușirea și inima celor de față, indemnându-i a-și ținea de datorie națională fiecare, ca unul să nu lipsească de a se enumăra între membrii „Asociațiunii pentru cultura poporului român”.

Amintește cu părere de rău nelucrarea celor trei ani din urmă din lipsă de împrejurări regretabile de a nu se fi angajat nime pentru ținerea de conferențe populare. Nutrește speranța că ghiața nepăsării față de „Asociațiunea pentru cultura poporului român” s'a spart prin manifestarea imponentă de azi și prin primirea angajamentului de către tinerii de azi, — conferențiarilor adunării de acum. Și cu acestea declară adunarea despărțământului de deschisă, punând la ordine a zilei lucrările biuroului asupra acestor 3 ani din urmă. Să ia la cunoștință acest raport al secretarului și se dă cuvânt ti-

nărului teolog absolut dl Ioan Geța, care a studiat în Germania organizarea tovarășiilor. D-sa ne arată prin cuvinte la înțelesul tuturora marea importanță ce o au tovarășiile de orice soi în viața noastră economică, arată progresul uimitor ce-l face Germania prin tovarășiile ei sătești.

De pe fețele intristate ale țărănimii prezente am putut să observ că conferința dlui Geța a fost pe de-antregul absorbită de publicul asistent, prevăzând și dânsii lovitura catastrofală ce o va îndura în cazul de neorganizare economică.

Conferențiarul este viu aplaudat.

Urmează conferința dlui Petru Savii, inv., cu subiectul: „Asociațiunea” și scopul ei. Dl conferențiar în câteva cuvinte arată împrejurările între cari s'au pus temelia acestui unic așezământ cultural de acest fel. Arată munca neprihănită ai acelor bărbați, cari au susținut și alimentat viața acestui așezământ, și numai puțin, a promovat cadrul lin de activitate.

Urmează ca al III-lea conferențiar dl învățător George Pârnu cu subiectul: „Țărani noștri și raportul dintre ei și conducătorii lor firești, preoți și învățători. Această conferință plină de învățăminte a fost o adevărată spovedanie, aici observai un țăran rușinat de o greșală, colo observai câte un conducător de al poporul-i înroșit de fapta sa făcută în detrimentul poporului nostru și alimentarea tot mai mult aurei care o manifesta străinii față de noi, cu ori ce prilejuri. Cere dela conducătorii mai multă dragoste față de poporul ce-l păstorește.

Se trece apoi la constituirea biuroului și comitetului despărțământului „Astra”. Se alege de director: Prea on. d. Ioan Pepa, protopresbiter. Secretar: Ioan Moldovan; Notar: George Pârnu. Cassar: Ioan Foalea. Membrii în comitet: Dr. Victor Mercea, rev. părinte Pantea, preot gr. cat. rev. d. Barbus, preot gr. cat. on. d. Moise Aron, preot gr. ort. Vaidean, inv. Alexandru Buibașiu, direct fil. „Timișana” fil. Buziaș, George Pârnu, Nicolae Iancovicu Petru Sari și alții.

Urmează apoi raportul comisiunii instituite la deschiderea adunării pentru înscrierea de membri noi, din care se constată despărțământul „Astra” azi are în plus vre-o 15 membri ordinari noi și tot atâția membri ajutători, după care adunarea se ridică.

De sub dealul Sacoșului.

„Astra” la Drăguș.

Duminecă în 14 c. s'a ținut adunarea generală ordinară a despărțământului Făgăraș al Asociațiunii în biserica gr.-or. română din Drăguș, în prezența inteligenței și conducătorilor despărțământului din Făgăraș, a inteligenței din Drăguș și jur și a unei mulțimi imense de popor adunat în biserică. S'a oficiat serviciul divin de harnicul preot local on. domn Solomon Făgărășan, după aceea s'a trecut la ordinea de zi, adică la îndeplinirea punctelor din program.

Printre oaspeți am remarcat pe dnii: Dr. Nic. Șerban deputat, Dr. Teodor Popescu adv., Dr. Octavian Vasu adv. Matei C. Jiga și alții.

Deschiderea ședinței în absența d-lui președinte, care din cauza de foală a lipsit, s'a făcut prin dnul vicepreședinte Dr. Teodor Popescu adv. Făgăraș, care prin câteva cuvinte foarte potrivite arată însemnătatea culturală a Asociațiunii. S'a cetit apoi raporul comitetului către adunarea generală de către dnul secretar al despărțământului Marei C. Jiga, arătând activitatea comitetului și starea actuală a despărțământului, apoi raportul casarului. Aceste rapoarte verificându-se prin comisiuni de câte 3 membri, s'a purces la înscrierea de membri noi. Ca membri ordinari s'au înscris cu câte 10 cor. următorii domni și instituțiuni: Ioan Șandru notar, Augustin Șandru inv., Nicolae Borzea casar de bancă. Ilariu Debău funct. de bancă, Solomon Făgărășan preot, Istrate Făgărășan vicenotar, Leon Solomon notar, Însoțirea de credit Drăguș, Consumul din Drăguș, Zevediu Scurtu, Drăguș și biserica gr. or. Drăguș, iar ca ajutător Aurel Făgărășan cu 2 cor.

Cu această ocaziune a ținut preotul local Solomon Făgărășan o frumoasă disertațiune despre alcoolism, arătând în colori vii relele urmări ale alcoolului.

Ultimul punct din program a fost premiera celor mai frumoase grădini de legumi din Drăguș. Comisiunea însărcinată cu examinarea celor mai frumoase grădini de legumi, a raportat că cercetând cele mai frumoase douăzeci și patru (24) grădini de legume ca cea mai frumoasă au aflat grădina d-nei preotese Făgărășan apoi a d-nei inv. Jurcovan, cari renunțând la premiile oferite, li-s-au adus laude în fața publicului adunat. Dintre celelalte grădini de legume cele mai frumoase au fost următoarele:

1. Ana Vrâncean premiată cu premiul I. de 25 cor. 2. Sofia Sam. Codrea premiată cu premiul II. de 20 cor. 3. Rafira Petru Tătar premiată cu premiul III. de 15 cor. 4. Maria Dum. Tătar premiată cu premiul IV. de 10 cor. 5. Sofia Adam Halmagyî premiată cu premiul V. de 5 cor. În total 5 premii în suma de cor. 75 cor. După premiarea grădinilor de legume, a dat părintele Solomon Făgărășan un prânz în onoarea oaspeților aleși cari au luat parte la adunare. — Raportor.

Convocare.

Comitetul filial Turda al „Societății pentru fond de teatru român” își va ține adunarea generală cercuală în comuna Sânmihaiu la 4 August 1912, orele 5 p. m. cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul secretarului. 3. Raportul casarului. 4. Esmierea unei comisii pentru înscrierea de membrii noi și raportul acestei comisii. 5. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală. 6. Eventuale propuneri. 7. Închiderea adunării. La această adunare invităm pe toți membrii societății și pe toți aceia cari doresc progresul fondului de teatru. Turda, 14 Iulie 1912. Jovian Murășianu protopop ort. preș., George Pătăceanu secretar.

Invitare.

Universitarii români din jurul Făgărășului vă invită cu plăcere la Petrecerea de vară împreună cu excursiune aranjată pe „Râul Dejanilor” Duminecă în 8 (21) Iulie. Întâlnirea e în Recca, între orele 8 și 9 dimineața, când se va face plecarea la locul hotărât. Programul constă din excursiune, dans, jocuri sociale, declamațiuni și cântări. Petrecerea se ține într'un pavilion de cetină, și seara se continuă în sala otelului comunal din Vaida-Recca. Pentru acoperirea cheltuielilor benevole. — Venitul curat e destinat pentru ajutorarea nefericitorilor dela Lisa.

Pentru comitet: Daniel Poparadu, Valeriu Filip, Teofil Radeș, Andrei Socol, Oct. Reccanu, Dumitru Negrea, Ioan Prună, Samoilă Socol. De mâncări reci și de beuturi bune se îngrijește comitetul. Excursiunea numai în cazul acela nu se face dacă plouă dimineața.

Din Turda.

Duminecă în 28 Iulie st. n. cu ocaziunea prestațiunilor trupei artistice a d-lui A. P. Bănuțiu tinerimea română din Turda și jur aranjază o serată dansantă în „Reduta orașenească” din Turda. Invitățile speciale sunt sub sub tipar. Comitetul aranjator face pregătirile cele întinse pentru reușita seratei.

De pe acuma atragem atențiunea publicului nostru asupra acestei serate, mai ales rugăm cu insistență inteligența română din comitatul Turda Arieș să sprijinească din toate puterile această rară manifestație culturală și națională.

Turda, 12 Iulie st. n. 1912. Comitetul clubului comitatens român.

Convocator.

Onorații membrii ai despărțământului XXIII. Turda al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român precum și toți sprijinatorii săi, sunt invitați la adunarea generală ce se va ține în 4 August st. n. 1912 la orele 2 p. m. în biserica gr. or. din Sânmihai după următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării și designarea bărbatilor verificatori. 2. Rapoartele secretarului, casarului și a bibliotecarului. 3. Alegerea comisii a) pentru censurarea rapoartelor comitetului b) pentru înscrierea de membrii noi și încasarea taxelor. 4. Predarea bibliotecii înființate pe sama co-

munei s. Mihai. 5. Eventuale desertațiuni. 6. Raportul comisiiilor. 7. Eventuale propuneri. 8. Închiderea adunării. Pentru comitet: Iuliu Vlăduțiu m. p. director, Dr. Valer Moldovan m. p. secretar.

PAGINI RASLEȚE.

Cavinte asupra arhitecturii.

De John Ruskin.

Trad. de D. Larungu.

Hărțile lumii, alcătuite de știința modernă, au grămădit într'un spațiu restrâns expresia unei mulțimi vaste de cunoștinți; dar eu n'am văzut încă una destul de picturală, care să dea privitorului puțința de a-și închipui contrastul în caracterul fizic dintre țările Nordului și Sudului. Cunoaștem în amănunt deosebirele, dar nu avem acea largă ochire și cuprindere, ce ne-ar vrednici să le simțim în plinătatea lor. Știm că gențianele cresc în Alpi, și măslinii cresc în Apenini; însă nu pricepem deajuns pentru noi înșine mozaicul acela variat al suprafeții lumii, pe care o pasăre îl vede în migrația ei, deosebirea cea dintre ținutul gențianei și măslinului, pe care barza și rândunica o văd de sus, cum trec pe vântul Sirocco. Să cercăm a ne ridica o clipă peste nivelul sburării lor, și să ne închipuim Mediterana zăcând sub noi ca un lac neregulat, și toate vechile-i promontorii dormind la soare: ici-colo o pată cruntă de trăsnet, o urmă închisă de furtună, mișcându-se deasupra șesului arzător; și ici-colo o cunună nelintită de alb fum vulcanic, înconjurat de ceru-i de cenușă; dar în bună parte o mare pace luminoasă — Grecia și Siria, Italia și Spania, așezate ca niște bucăți dintr'o podeală de aur în albastrul-mării, cizelate — cum ne mai apropiem, cu sculpturi de șiruri muntoase și strălucind lin cu grădini în terase, și flori grele de tămâie, amestecându-se între grămezi de lauri, de portocale, și palmieri, cari cu verdele-cenușii umbre potolească arsura stâncilor de marmoră, și ale coastelor de porfir, inclinate pe sub nisipuri lucii. Apoi să trecem mai departe către nord, până ce vedem culorile orientului schimbându-se treptat într'un brâu larg de verde-ploios, unde fânatele Elveției, și văile cu plopi ale Franței, și negrele păduri ale Dunărei și Carpaților se întind dela gurile Loirei până la gurile lui Volga, zărite printre spărturi în vârtejuri cenușii ale norilor de ploae și printre văluri de păclă ale râurilor ce lunecă dealungul pășunilor; și apoi, și mai departe, să vedem pământul ridicându-se în puternice mase de stânci ca plumbul și burueni aspre, mărginind cu o risipă largă de roșu-întunecos fășii de câmp ori pădure, și rupându-se în cărunte insule neregulate pe mările nordului, bătute de furtună, și răcite de ghețuri, și chinute de furioasele izbiri ale talazurilor ce luptă, până când și rădăcinile celor din urmă păduri se desfac de pe râpe, și flămândul vânt de nord le roade vârfuluri până la stârnenie; și, la urmă, zidul de gheață, durabil ca și fierul, își arată împotriva-ne din amurgul polar dinții albi de moarte.

Și, după ce am străbătut cu gândul această gradație ale zonelor pământului în toată întinderea lui materială, să coborâm jos mai aproape și să luăm-aminte schimbarea corăspunzătoare în cuprinsul vieții animale: mulțimea de ființi strălucitoare și iuți ce scântee în aer și mare, ori bat nisipurile zonelor de sud; zebre vârgate și leopardi pestrîți, șerpi lucitori, și pasări îmbrăcate în stacojiu și roșu. Să punem în contrast fineța și strălucirea culorii lor, și vioiciunea mișcării, cu puterea sgârcită de frig, și sburlitul învelis, și penele întunecoase ale triburilor nordice; să contrastăm calul arab cu acela din Shetland, tigru și leopardul cu lupul și ursul, antelopa cu alciul, pasărea paradisiului cu vulturul de mare; și atunci, recunoscând marile legi după cari pământul împreună cu tot ce produce sunt conduse în ființarea lor, să nu osândim, ci să ne bucurăm de expresia ce omul dă locuinții lui, potrivit cu locu-i de naștere. Să-l urmărim cu respect pe când așează una

lângă alta nestimatele arzătoare; și modelează cu sculpturi coloanele de iasp ce sunt a resfrânge o neîntreruptă lumină și a se ridica într'un cer fără nori: dar nu cu mai puțin respect să-l urmărim, când — cu strașnică putere și lovituri grabnice, smulge stâncilor, doborâte de pe dealuri cu mușchiu, o viață neobicinuită, și înalță în aerul întunecos grămada proptelilor de fier, și zidurile greoaie, însuflețite de munca unei imaginații tot atât de aspre și caprițioase, ca și marea nordului.

*

Se cere o mare sfortare de bun-simț, ca să ne desfacem de tot ce am învățat în ultimele două veacuri, și să ne trezim la înțelegerea unui adevăr pe atât de simplu și sigur, pe cât e de nou: că marea artă, fie că s'ar exprima în cuvinte ori în culori și pietre, nu spune acelaș lucru iară și iară; că meritul arhitecturii ca și oricare alte arte stă în a spune lucruri noi și felurite, că repetarea nu-i o caracteristică a geniului în marmoră, precum nu-i a geniului în scriere; și că pe cât e cu puțință — fără a încăleca vre-o lege de bun gust, să cerem arhitecturii, precum cerem scriitorului, să fie nu numai corect ci și variat.

Bibliografie

A apărut:

„Contribuție la Dacia înainte de Romani, cu 8 planse originale și o hirtă de Ioan Andrieșescu, doctor în litere.

„Lucrarea se bazează în primul loc pe un bogat material inedit adunat din colecții particulare și din muzee, din țară și din străinătate.

Prețul 4 lei. În comision la: Librăria Românească (I. V. Ionescu) str. Lăpușneanu Nr. 44, Iași.

*

Dr. Nicolae Bălan. Un congres biblic românesc. (retipărire din „Revista Teologică”) Sibiu 1912.

*

„Viața nouă” (revistă) Nr. 2 Anul VIII. Cuprinsul: M. Cruceanu, Streinul; P. Păltărea, Povestea frumoasei Psyché; Al. Stamatiad, Din poemele în prosă ale lui Baudelaire; Merlin, Vitrine și culori; Al. Hodoș, Seară... Mișcarea intelectuală la noi și în străinătate. Literatură etc. București, Calea Victoriei. 1912.

*

Arseniu Vlaicu, Anuarul școlii comerciale superioare greco-orientale române din Brasov, pe anul școlar 1911—1912.

POSTA REDACTIEI

N. C. (Câmpeni). Imposibil. Noi am publicat deja mai multe recenzii despre acest subiect. „Și cum vin cu drum de fier” etc. nu e de Vlahuță, ci din „Doina” lui Eminescu. Altă dată vom publica cu plăcere corespondențele d-tale.

POSTA ADMINISTRATIEI

Gavril Selegian, Timișoara. Am primit 7 cor. abonament pe Quart. III 1912.

Virgil Simoneti, măsar, Șona. Adresează-te dlui Filip Vula, preot. Ağa. (Temes m.)

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

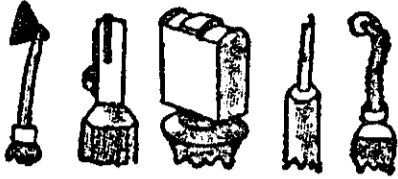
PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

IRING HENRICH

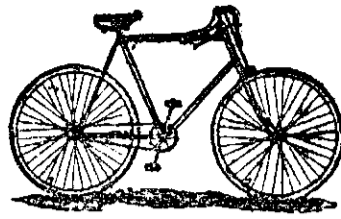
fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

BICICLETE

renume mondial:
THE CHAMPION
și **PREMIER**

cu osie campanilă, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu r precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

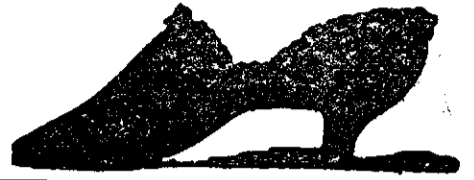
mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Gustați

Berea SLEPING-car

din fabrica „Bragadiru.”

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftine

clavire bune, pianе sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire **F. A. KAUFFMANN**
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

Büsendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură sau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena, Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

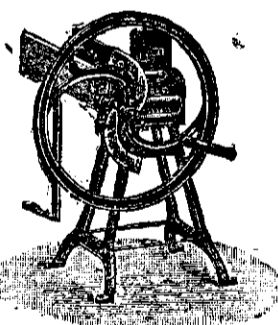
Mai furnizez: clururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintel, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) Aiud — Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptionabile. Rog să se adreseze în ori-ce afacere referitor la bransa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpene, cântare, decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătire și în rate.

Mănuși

bretele și jaretiere, împletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

trigatoare, precum și cele mai sigure prezervative igienice de gumă și bandaje — ciorapi de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

GUIDO BECSI mănușer și bandagist SIBIIU
(Nagyszeben) Reisporgasse nr. 7.

Ce voiești
dela mine?
Pentru ce
mă prinzi de braț?

Vă rog să nu vă spăriați, deoarece volesc numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al acestui ziar, rugându-vă să cetați aceste inserate ale renumitelor firme, dacă voiți să cumpărați ieftin și bun.

Un tânăr român

absolvent de școala comercială ca începător (practicant) se caută cu imediată intrare la un institut de asigurare ungurească, la centrală în Budapesta. Pe lângă vorba și scrisoarea română, se recere și cea ungară și germană.

Oferte, în limba română și ungară sunt a se trimite la Administrația acestei foi.

Anunț.

O damă tânără, cultă și prezentabilă din Transilvania, caută loc la un boier din România, având toate experiențele unei gospodării. Cei interesați își vor adresa ofertele lor administrației „Românul” de unde vor primi toate informațiile.

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94. Șiller — 62. Carbenet alb K — 90 litru.

Vin din anul 1911 K — 54 și 56 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Albert János

pantofar de primul rang

Oradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor 1.

Execută cele mai moderne ghetete pentru bărbați, femei și copii precum și ghetete pentru picioare bolnave. La comanda din provincie o suficient a se trimite o gheată uzată.

Dacă îți asudă picioarele întrebuințează renumita

„Cremă de piu a lui ERÉNYI”

1 borcan mare . . . 1 cor.
1 borcan mic . . . 60 fil.

Se poate cumpăra în toate drogheriile, prăvăliile de galduterii și ghetete și în toate bărbierii, precum și dela preparatorul

TIVADAR ERÉNYI

ARAD, Strada Aulich Lajos n-rul 20.

ÎN ATENȚIA BUNELOR ECONOMOAME!

Pravul de galițe cel mai bun și mai sigur leac contra ciurii și holerei de galițe.

O mulțime de scrisori de recunoștință.
— 1 cutie 1 coroană 60 fileri. —

Pravul de molii cel mai bun mijloc pentru păstrarea perdelelor, covoarelor și îmbrăcămintelor, etc., etc.

— Prețul: 70 fileri. —

Se poate cumpăra dela farmacia „SZENT HÁROMSÁG” alui

BRAUN ERNŐ

Timișoara (Temesvár-Józsefváros) str Bem 30

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI :
— cu plățire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chimometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțim de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimite catalog românesc gratuit și franco. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, anrit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

CZIGLER și MOLNÁR

PICTORI DE ODĂI ȘI VĂPSITORI.

ARAD, strada Kossuth n-rul 38.

Telefon 844.

Preluăm în loc și în provincie totfelul de lucrări în stil românesc, dela executările cele mai simple până la cele mai împodobite.

Decorat cu medalie de aur la ex. agricolă din Lugoj.

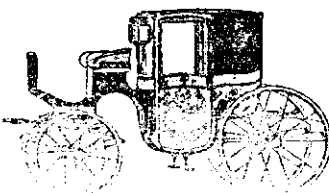
DICSICS B. IGNACZ,

succesorul lui Bálint Diesics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

LUGOJ, strada Niță Popa lângă biserica gr.-orientală rom.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe precum și lucrări de dogărie și săurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine

MAGAZIN IEFTIN

Nouă prăvălie de modă pentru femei

Aduce la cunoștința on. mei foști mușterii și on. public, că am deschis

magazin de stofărie, mărunțișuri și de modă pt. femei

în Arad, strada Lázár Vilmos.

(Vis-à-vis de farmacia Földes.)

On. public în interesul său să binevoiască cât mai curând a se convinge, fără obligamentul de a cumpăra, despre prețurile mele totdeauna moderate.

1 m. grenadin dela 70 fl. în sus.
Pânză englezească dela 56 fl. în sus.
Madeira, brodată dela 70 fl. în sus.
Balist de mătăsă, în colorii, dela 78 fl. în sus.
Cartoane dela 45 fl. în sus.
Stofe dela 96 fileri în sus.
Mătăsuri în orice culoare dela 86 fl. în sus.
3 părechi de ciorapi pentru bărbați 1 cor. 10 fl.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu deosebită stimă:

SZEGFÜ MANÓ és T-sa.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLIU pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PREȚURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL”, TRIMITE CATALOG
DE PREȚURI GRATIS și
: : FRANCO : :

: Atenție la croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada Iemnelor Nr. 63.

În casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada Iemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepțiuni, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de stofe și alți articli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comanda urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de recvizite de scris și cărți literare.

Ilustrate dela balul costumat din Arad, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2.50 plus porto postal;

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol Prețul Cor. 2.—.

Almanahul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1.50 ediție de lux 2.50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2.50.

Dr. Onisifor Ghibu. Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1.50 plus 10 fil. porto;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto;

Leon Tolstoi, Răsboi și Pace roman istoric trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1.50, vol. II 1.20;

Lazăr Șăineanu, Dicționar universal al limbei române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto;

I. Agârbiceanu, In intuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto;

Caton Theodorian, La masa calculni. Nuvele și schițe à cor. 1.50 plus 10 fil. porto;

Virgil Caraiivan, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1.25 plus 10 fil. porto;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto;

C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1.50 plus 20 fil. porto;

Hai să rîdem! Almanahul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2.50;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1.50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor. 1.20.

I. Scarlatescu, Poeme românești: Pentru voce și piano à cor. 5.

A. Bena, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1.20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1.50.

N. Zaharia. Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.

I. Novicow. Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura. Foiletoane à Cor. 1.60 plus 20 fil. porto. *Domnia și detronarea lui Cuza Vodă*. à Cor. 0.80 plus 5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à 80 fil. plus 5 fil. porto.

C. Negruzzi. Teatru. à Cor. 1.50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika. Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.

Al. Ivan Constantinov, Bai-Ganciu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii perdute, schițe à 30 fil. plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hanginl Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao. Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. Fogazzaro, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.

Vasile Pop, Iubirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. Sadoveanu, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.

C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant. Dolofana. Trad. de A. Mândru à 30 fil. plus 5 porto.

Edgard Allan Poe. Nuvele extraordinare. Trad. de B. Constantinescu à 80 fil. plus 10 porto.

N. V. Gogol, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Princesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-lui Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiuc. Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.

I. C. Apostol. Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. Popovici prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnaziile inferioare, școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. Iorga. Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle. Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. Victor Onișor. Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

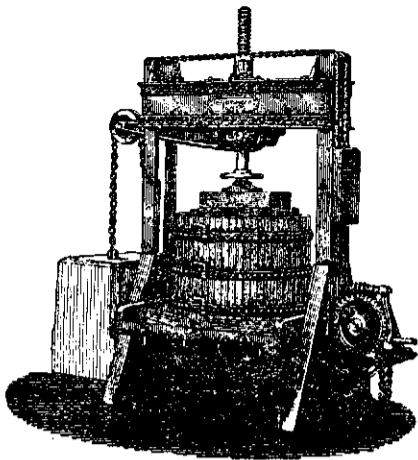
Dimitrie Onciul. Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.

N. Zaharia. Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară. De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

Feitzelmayer Károly

FUNDAT în a. 1831.
Pozsony.

Fabrică pentru totfelul de mașini și aparate de specialitate pentru vinicultură și plvințierie, calitatea cea mai bună, din materialul cel mai bun; mașini-aparate pentru altoirea viței de vie, teasouri pentru struguri și poame, mori pentru zdrobirea strugurilor, pompe pentru tragerea vinului și a altor lichide.

Fabricațiile mele excelente întrec orice alte fabricații slabe ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri ilustrat cu provocare la ziarul „Românul” se trimite franco.

PORTLANIT

veritabile de Zimony **ardesie de asbest** cel mai bun material al timpului de față pentru acoperirea caselor. Pentru durabilitate garanță de 50 ani. Unicul loc de vindere

la fabrica de mobile de lemn alui

Ludovic Fülöp,
ARAD, Hajó utca 1.

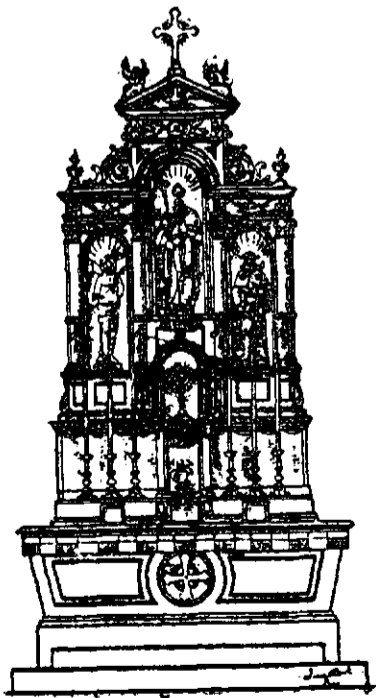
Telefon 75.

Prospecte gratuit.

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

Execută: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrate cu mâna. — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

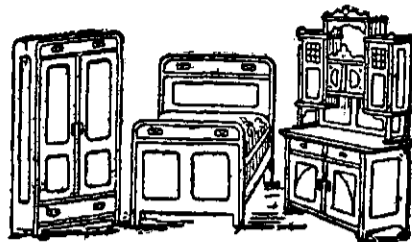
Mobile în toate stilurile * **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

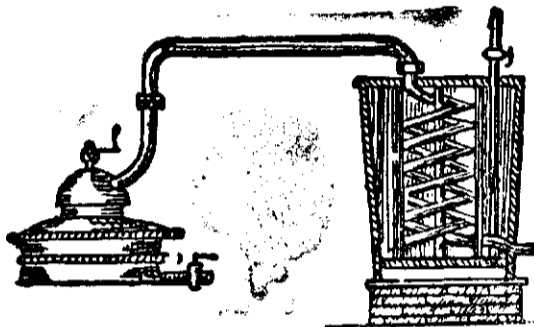
— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

CAZANE pentru fierberea rachiiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIRT.

MAȘINI pentru straturatul vinului și pentru opărirea vaselor.

Prețuri moderate. Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ujpest, Strada Gyár nr. 15.

Nouă mină de cărbuni pe linia ferată cenădană

Atragem atențiunea on. proprietari de mașini de imblătit asupra acestei noi mine de cărbuni, de unde pot primi cărbuni fără praf și curățiți. Totodată atragem atențiunea și a acelor cari se ocupă cu

încălzirea cazanelor ori cu arderea țiglelor

Cu proiecte de spese și orice explicații servește cu plăcere

Körösvölgyi kereskedelmi és ipari szövetkezet, Honcő.

In atențiunea economilor!

SACI și ÎNVĂLITOARE pentru mașini, de calitate bună și cu prețuri ieftine

se pot procura dela firma

Braun Miksa

ARAD, piața Boros Béni nr. 2. Telefon nr. 594.

Mustre și prospecte se trimit franco.